

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANABİLİM DALI**

**GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE ARGUVAN MÜZİK KÜLTÜRÜ'NÜ
ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Hazırlayan:

Murat ATAŞ

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Murat BULGAN

**Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin
Müzik Anabilim Dalı Müzik Bilimleri ve
Teknolojisi Bilim Dalı için Öngördüğü
Yüksek Lisans Tezi Olarak
Hazırlanmıştır.**

MALATYA
Temmuz-2009

ÖNSÖZ

Arguvan; sosyal ve etnik yapısıyla, günümüze kadar koruduğu kültürel dokusuyla binlerce yıl sevgi, dostluk, barış ve kardeşlik duygularını öne çıkaran farklı kültürlerin, farklı inançların bir arada, dostça yaşadıkları bir ilçedir.

Bazı coğrafyalar yaşam biçimleriyle, inançlarıyla, müzikleriyle çok özeldir. Arguvan da bu coğrafyalardan biridir ve kuşkusuz en önemlilerindedir. Onu bu kadar önemli kılan ise türküleri ve deyişleridir.

Arguvan'ın Müzik Kültürü'nü incelediğimiz zaman uzun havalar, kırık havalar (gurbet, aşk, sevda, hasretlik vb.) gibi konuları işleyen türkülerin yanında Alevi-Bektaşî inancı içinde uzun hava ve deyişlerden, mersiyelerden, duvaz-ı imamlardan vs. oluştuğunu görürüz.

Bu çalışma ile Arguvan Müzik Kültürü'nü etkileyen faktörler incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Arguvan Müzik Kültürü ile ilgili çalışmaların azlığından dolayı bu çalışma Arguvan Müzik Kültürü'nün korunup yaşatılması yanında, Anadolu Halk Kültürleri'nin korunup yaşatılmasına da önemli katkı sağlayacaktır.

Arguvan Müzik Kültürü'nün araştırılması, derlenmesi ve yaşatılmasına dair çalışmalara büyük destek veren başta danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat BULGAN'a, Malatya Müzesi'nde araştırmacı olarak çalışan Sayın Hüseyin ŞAHİN'e, Eski Arguvan Belediye Başkanı Sayın Mehmet KIZILAY'a, Dolaylı (Halpuz) Köyü'nden Sayın Hacı ENGÜZEL'e, Ermişli Köyü Emirler Mezrası'ndan Sayın Abdullah BAKIR'a, Ambarcık Köyü'nden Servet KUTAN'a ve aileme yürekten teşekkür ediyorum.

Murat ATAŞ

Malatya 2009

ÖZET

Bu araştırmada; Arguvan Müzik Kültürünü etkileyen faktörler, kaynak kişilerin görüşlerine başvurarak, saha araştırması ve türkü incelemesi yapılarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Araştırmada, Arguvan Müzik Kültürü'nü etkileyen faktörler kaynak kişilerin görüşlerine başvurarak ve saha araştırması yapılarak elde edilen bilgiler bulgular haline getirilmiş ve yorumlanmıştır.

Bulguların yorumlanmasından sonra sonuç bölümünde Arguvan Müzik Kültürü'nü etkileyen faktörler saptanmış ve olumsuz faktörlerin önlenmesine yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Arguvan, Müzik, Müzik Kültürü

ABSTRACT

In this research, factors that effected the music culture of Arguvan are investigated and evaluated by having recourse to the views of the experts, field research and song investigation.

In the research, informations about the factors which effected the music culture of Arguvan are turned into findings by having recourse to the views of the experts and field research, and they are commented on.

After the comment on the findings, in the conclusion part, factors that effected the music culture of Arguvan are determined, and a course of actions are suggested to prevent the negative factors.

Key Words: Arguvan, Music, Music Culture

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Eş Anlamlı Sözcüklerin Yerel Söyleyiş Biçimleri.....	17
Tablo 2: Bazı Sözcükler de Harfler Yer Değiştirmekte, Eksik Kullanılmakta, Harf Eklenmekte, ya da Bir Harfin Yerini Başka Bir Harf Almaktadır	18
Tablo 3 : “İle” Edatı ile Bitişik Söylendiğinde de Benzeri bir Değişim Olur	19
Tablo 4: : I. ve II. Tekil Kişi ile II. Çoğul kişi Söylemlerinde Harf Düşmesi Olur ve Yeni Bir Biçim Ortaya Çıkar.....	19
Tablo 5: İşaret Zamirlerindeki Değişimlere Örnekler	19
Tablo 6: Kişi Zamirlerindeki Değişimlere Örnekler	19
Tablo 7: “İse” Edatı Bazı Durumlarda Birleşik Kullanılır ve İstek Kipi Olur	19
Tablo 8: Bazı Harflerin Çift Olarak Kullanıldığı Görülür	19
Tablo 9: “A”nın “E”ye Dönüşümü.....	20
Tablo 10: “C”nin “Ç”ye Dönüşümü.....	20
Tablo 11: “E”nin “A”ya Dönüşümü	20
Tablo 12: “K”nin “G”ye Dönüşümü	21
Tablo 13: “U”nun “I”ya Dönüşümü.....	21
Tablo 14: Arguvan Türküleri ve Okuyanlar.....	36
Tablo 15: TRT Repertuarına Girmiş Arguvan Türküleri	100

KISALTMALAR

THM	: Türk Halk Müziği
TM	: Türkü Metni
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon
YÖK	: Yüksek Öğrenim Kurumu
YRD	: Yardımcı
DOÇ	: Doçent
DR	: Doktor

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	İ
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar LİSTESİ	İV
KISALTMALAR	V
İÇİNDEKİLER	1
1. BÖLÜM	3
GİRİŞ	3
Coğrafi Yapı	4
Nüfus	6
Tarım.....	6
Hayvancılık.....	6
Ulaşım.....	6
Konaklama	6
Arguvan ve Müzik	6
Anadolu Halk Türküleri ve Arguvan Havalarının Halk Müziğimiz İçindeki Yeri.....	8
1.1. Problem	11
1.2. Alt Problem	11
1.3. Amaç	11
1.4. Önemi	11
1.5. Sayıtlar	12
1.6. Sınırlılıklar	12
2. BÖLÜM	13
YÖNTEM	13
2.1. Araştırmanın Modeli	13
2.2. Evren ve Örneklem.....	13
2.3. Verilerin Elde Edilmesi.....	13
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	13

3. BÖLÜM	14
BULGULAR VE YORUMLAR	14
3.1. ARGUVAN TÜRKÜLERİ	14
3.1.1. Arguvan Türkülerinin Müziksel Yapısı ve Yayılım Alanı	14
3.1.2. Arguvan Türkülerinde Dil ve Ağız Özellikleri.....	16
3.1.3. Arguvan Türkülerini Okuyanlar (İcra Edenler).....	35
3.1.4. Arguvan Türküleri (TM) – Sözbaşları (Kimin Okuyuşundan Alındığı).....	36
3.1.5. Arguvan Türküleri-Metinler (TM):	50
3.1.6. TRT Repertuarı ve Notaya Alınan Arguvan Türküleri.....	100
4.BÖLÜM	102
SONUÇ VE ÖNERİLER	102
4.1. SONUÇLAR	102
4.1.1. KAYNAK KİŞİLERLE YAPILAN RÖPORTAJLAR SONUCUNDA ELDE EDİLEN BİLGİLER VE YORUMLAR	104
4.1.1.1. Şubat 2009 İnönü Üniversitesi Ahmet Adnan Saygun Salonunda Yapılan “Arguvan ve Müzik” Konulu Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar.....	104
4.1.1.2. Bir Önceki Arguvan Belediye Başkanı Mehmet KIZILAY ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar	106
4.1.1.3. Malatya Müzesi’nde Araştırmacı Olarak Çalışan Hüseyin ŞAHİN ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar	107
4.1.1.4. Arguvan Türküleri Kaynak Kişi Dolaylı Mah. (Halpuz)’den Hacı ENGÜZEL ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar	108
4.1.1.5. Arguvan Türküleri Kaynak Kişi Ermişli Köyü Emirler Mezrasından Abdullah BAKIR ile Yaptığımız Röportajdan Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar.....	109
4.2. ÖNERİLER	111
KAYNAKÇA	112

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Kültür, doğuştan başlayarak bilinçli ya da bilinçsiz edindiğimiz, içimize sindirdiğimiz, özümlediğimiz bilgilerin tümüdür (Erdener, 1982).

Müzik de kültürün bir parçasıdır. Kültür-müzik ilişkisinde nedenselliklerin kesişme noktaları; sosyal çevre ve müzik yapısı arasındaki ilişki; sosyal olarak nasıl kurduğu ve bireysel olarak nasıl yarattığı; nasıl hissettiği ve nasıl davrandığı sorularına alınan yanıtlar tarihsel toplumsal ortak bağ ve bütünlük dengesinde, kültür-müzik ilişkisinin etki gücünün kavranmasını sağlayabilir.

Türkiye'nin kültürel yapısı, tarihin derinliklerinden gelen çok zengin ve çeşitli kültürlerin birikimlerinden oluşmuştur. Türkiye coğrafi konumu gereği Doğu, Batı, Ortadoğu, Akdeniz, İslam kültürü gibi farklı kültürlerin merkezindedir. Dünyanın en eski yerleşim bölgelerinden biri olan Anadolu binlerce yıllık geçmişi ve tarihinde varolan birçok farklı kültürün etkisiyle ender görülen kültürel zenginliğe sahiptir.

Kültürel yapıdaki bu zenginlik doğal olarak müzik kültürümüze de yansımıştır. Bu çalışma; geçmişten günümüze Arguvan Müzik Kültürü'nü etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, karşılaştırılması üzerine yapılmıştır.

Arguvan, Malatya iline bağlı, türküleriyle ünlü bir ilçedir. Malatya'ya 64 km uzaklıktaki ilçenin yüzölçümü 1037 km²'dir. 2000 yılında nüfusu 2730 olan ilçede en eski yerleşimin kalkolitik çağda başladığı eski Tunç, Hitit, Roma ve Bizans devirlerinde devam eden yüzey araştırmaları Morhamam, Karahöyük ve İsaköy'de yapılmıştır.

Osmanlı Devleti zamanında Tahir Bucağı adı ile Arapgir'e bağılı olan Arguvan, sonradan ilçe olarak Diyarbakır'a bağılınmış 1873 yılında Tahir adı ile Keban'a bağılı bir nahiye haline getirilmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile merkez ilçesi olarak Malatya'ya bağılınmış, 1954 yılında Tahir nahiyesi merkez olmak üzere Arguvan adıyla Malatya iline bağılı bir ilçe haline getirilmiştir. Arguvan ilçesinde Türkiye'nin en kapsamlı türkü festivali 2003 yılından itibaren yapılmaktadır. <http://www.arguvan.gov.tr>

Resim-1 Arguvan'dan Bir Görünüş

Coğrafi Yapı

Yüzölçümü 1037 km. kare olan ilçe, doğusunda Elazığ ili Baskil ilçesi ve Malatya'nın Arapgir ilçesi, kuzeyinde Arapgir ile Sivas İli Divriği ilçesi, batısında Hekimhan ilçesi ve güneyinde Yazıhan ilçesi ile çevrilidir.

Yüzey şekilleri açısından genellikle engebeli olup, ilçenin kuzeyi dağlık arazi, güneyi ise kuzeye göre düz ova özelliği göstermektedir. Bölgede en yüksek dağ Arapgir ile ilçe arasındaki Göldağı'dır. İlçenin doğu sınırının bir kısmından geçen Fırat nehri dışında büyük akarsuyu yoktur. Dere ve çay niteliğinde olan Şotik Çayı,

Bömere Deresi, Morhamam Deresi, Çavuş Çayı ve Söğütlü Çayı ilçenin akarsularıdır. Bu su yataklarının da düzensiz debisi mevcuttur.

İlçenin rakımı 1150 metre olup, iklim bakımından kışları çok karlı ve soğuk, yazları kurak ve sıcaktır. İlçe en çok yağışları ilkbaharda alır. Toprak yüzeyi genellikle çıplaktır. Ancak, kuzey ve kuzeybatısında bozuk baltalık ve orman vasfını yitirmiş meşe örtüsü mevcuttur. İlçe 2'nci derece deprem kuşağı bölgesindedir.

İlçe kuruluş tarihinden bu güne kadar 1967, 1977 ve 1988 yıllarında meydana gelen heyelan ve çökmeler nedeniyle üç defa yer değiştirmiştir. En son meydana gelen toprak kaymaları da yeni yerleşim yerini tehdit etmektedir.

Arguvan yöresi tarih ve arkeolojik bakımdan tam olarak incelenmemiş olmakla birlikte büyük ve eski bir kültüre sahip olduğu bilinmektedir.

Nüfus

2000 Yılı Genel Nüfus Sayımında ikametgâha göre ilçenin merkez nüfusu 2.730 kişi, bağlı 46 köyün nüfusu ise 7.864 olup, genel toplamı 10.594'tür.

1997 yılı Genel Nüfus Sayımında ikametgâha göre ilçenin merkez nüfusu 2778 kişi, bağlı 46 köyün nüfusu 7.938 ve toplam nüfus ise 10.594 kişidir. Bu rakam 1990 yılında 13.907, 1985 yılında 18.492, 1980 sayımında ise 19.282 kişidir.

Görüldüğü üzere ilçe nüfusunda geçmiş yıllara göre hızlı bir nüfus azalması olmaktadır. İlçeden il merkezi ve diğer illere sürekli bir göç yaşanmaktadır. İlçe nüfusunun okur-yazar oranı %98 gibi yüksek bir düzeydedir.

Tarım

İlçenin yüzölçümünün büyük bir bölümü tarıma elverişli arazi niteliğindedir. Geriye kalan kısımları ise çayırliklar, meralar, bozuk ormanliklar ve çıplak dağlar oluşturmaktadır.

Hayvancılık

İlçe ekonomisinin temel gelir kaynaklarından biri de hayvancılıktır. Hayvancılıkta ilk sırayı koyun, sığır ve keçi yetiştiriciliği almaktadır. Koyun ırkının tamamını yerli ırk olan Karaman teşkil etmektedir.

Ulaşım

Çevre ile bağlantısı sadece karayolu ile olan ilçenin il merkezine uzaklığı 72 km. olup, bu bağlantısını ise Morhamam mevkinde Arapgir karayolundan faydalanarak yapmaktadır. Yalnız Arguvan - Morhamam arası 14 km'lik yolun genişletilme çalışmaları yapılarak ulaşımda kolaylık sağlanmıştır.

Konaklama

İlçede konaklama yapılabilecek otel bulunmamakta olup 10 yatak kapasiteli Öğretmenevi bulunmaktadır.

Arguvan ve Müzik

Arguvan Müziği Arguvan kimliğini oluşturan kültürün simgesi ve davranış biçimleriyle dışa vurumudur. Toplumsal bir varlık olan insan sosyal çevresiyle iletişim için geliştirilen sözcüklere sesler aracılığıyla duygularını, düşüncelerini, deneyimlerini anlatan değişik anlamlar yükleyerek müziğin temel yapısını oluşturmuştur.

Arguvan Müziği'nde toplumsal bir birliktelik görülmektedir ve bu birliktelik müzik yoluyla dengelenip somutlaşmış güçlü bir duygusal deneyim sağlanmıştır. Bu da bu yörede ortak bir bilinç oluşturmada çok etkili olmuştur.

Müziğin harekete geçirdiği ilişkiler bütün bir yörede etkisini göstermiştir. Örneğin; Arguvan'da müzik Alevilik ve Alevi kültürel kimliğinin aidiyetini onaylayan, pekiştiren ve sürdürülmesinde önemli rolü olan bir unsurdur.

1960'larda ortaya çıkan "Arabesk" müziği modernleşme sürecinde batılılaşma politikasının getirdiği ulusal kimlik arayışında filizlenmiştir. Resmi ideoloji Türk Müziğine radyo yayın yasağı koymuş, THM'nin toplumun alışık olmadığı çok sesli denemelerle sunulması sonucunda dinleme alışkanlıklarına yanıt bulamayan halkta kültürel boşluk oluşturmuştur.

Böylece ortak kimliği dile getirme aracı arabesk müzik olmuştur. Bu da her yörenin olduğu gibi Arguvan yöresinin de müzik kültürünün gelişimine ve yaşatılmasına ket vurmuştur.

Anadolu Halk Türküleri ve Arguvan Havalarının Halk Müziğimiz İçindeki Yeri

Çalışmamıza konu olan türküler, genellikle bir olay ya da duygu sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu duygular canlı ve cansız varlıklara (Doğa, dünya vb.) olabileceği gibi sılıya, sevgiliye özlem duygusu da olabilmektedir. Bu duyguların yanı sıra kimi mezhep, tarikat, gelenek ve törenler için çeşitli adlar alan türküler de vardır. Bir diğer deyişle Türk Halk Müziği; “Yeryüzündeki bütün doğal ve toplumsal olayları konusu içine almıştır. Sevda türküleri, oyun havaları, serhat türküleri, kahramanlık türküleri, yiğitlemeler, koçaklamalar, destanlar, ağıtlar, övgüler, dinsel müziği oluşturan ilahiler, semahlar, nefesler ve benzerlerinin anonim olanları, kına havaları vb. konularında” özellikle geniş bir birikime sahiptir. (Şahin-Özerol, 2004)

Türk Halk Müziği’nde bir sınıflandırma yapmak gerekirse, bunu; konularına, yörelere, dizilere ve benzeri özelliklerine göre de yapabiliriz. (İş türküleri, oyun türküleri... ; Orta Anadolu yöresi, Arguvan yöresi... ; Hüseyini dizisi... gibi)

Türk Halk Müziği’nde iki büyük form vardır.

1. Uzun havalar.
2. Kırık havalar (Sözlü, sözsüz).

Uzun havalar; dizisi ve kalıbı bilinen, belli bir seyri olan, ancak ritme, usule girmeyen, serbest biçimde icra edilen halk ezgileridir. Bunlardan bazıları; Bozlaklar, hoyratlar, gurbet havaları, divanlar, mayalar... Kırık havalar; dizi içinde seyri ve belli kalıpları olan, ritme ve usule alınabilen halk ezgilerine denir (Semah, karşılama, horon, bengi, mengi, halay, zeybek, kaşık oyunları; Teke zortlatması, barana havaları, güvende, bar, yallı, nanay, sallama, yelleme kırık hava çeşitlerindedir).

Geleneksel Türk Halk Müziği’nde önemli özelliklerden birisi de yöresel ağızlardır. Ağızlar, mahalli üsluplardır. Daima (çoğunlukla) usulsüz-uzun hava tarzındadır (Urfa ağızı, Harput ağızı, Abdal ağızı, Arguvan ağızı, Avşar ağızı, Çamşılı ağızı, Aşık ağızı, Eğin ağızı, Kayabaşı ağızı gibi). Diğer bir önemli özellik ise,

“Tavırlar” konusudur. Türk Halk Müziği’nde belli bazı tavırlar vardır. Bağlama ile yörelerin tezene özelliklerini çalmaya, o yörenin tavrı denilmektedir. Yani tezenenin alttan vurulması, üste tel taktırma, senkoplu çalış gibi özellikleri olan bu tezene çeşitlerine kısaca tavrı diyeceğiz (Zeybek tavrı, Sürmeli tavrı, Silifke tavrı, Aşıklama tavrı, Kayseri tavrı, Konya tavrı gibi...). Özetle, Halk müziğinde ezgiler yörelerin tavrı özelliğine göre icra edilir, çünkü tavrı o yörenin karakteristik yapısında belirleyici olmaktadır.

Biçim ve konu bakımından türkülerin gelişmesinde saz şairlerinin önemli katkıları olmuştur. Daha önceleri sekiz heceli semailer biçiminde okunan türküler Karac’oğlan, Aşık Ömer, Gevheri, Aşık Kerem, Hasan Dede, Aşık Sümmani, Aşık Veysel gibi ünlü saz şairlerince ele alınarak işlenmiştir. Bu da, türkülerini kaynaktan başlayarak aktarımı-taşımayı-yaşatmayı sağlamada önemli bir etken olmuştur.

Halk müziğimizin en önemli özelliklerinden biri de yaşadığımız toplumun geçmişi, geçmişteki yaşantısı, zevki, eğlencesi, geleneği, göreneği ve başından geçen olayları belirtmesidir. Bu açıdan türküler, toplumsal ve tarihsel önem de taşımaktadır. Yaşantılar sonucu yakılan bir türkü dilden dile, telden tele, ustadan çırağa, babadan oğula aktarılarak; toplumun zevk, düşünce, anlayış, algılayış ve duygu süzgecinden geçmiş ve geçmişin kültürünü geleceğe aktarmada önemli bir araç olmuştur. Bu bağlamda Arguvan havalarını kısaca değerlendirmek gerekirse halk müziğimizin içerisinde “Arguvan Havası”, “Arguvan Makamı”, “Arguvan Ağzı” adlarıyla bilinen, tanınan ve önce Arguvan yöresinden hareketle, çevre-bölgede okuma-aktarma yoluyla da ülke genelinde yaygınlık kazanmış olması Arguvan ezgilerinin toplumsal ve kültürel görünümünü ortaya koymaktadır.

Hem yörede doğup-büyümüş olması hem de Halk Müziği alanında uzman olması bakımından Öğretim Görevlisi Gani Pekşen’in Arguvan ezgilerini daha yakından tanıyan, bilen ve icra eden birisi olarak yaptığı değerlendirmeyi de aktarmak istiyorum:

“Resitatif şekilde (konuşurcasına) icra edilir. Bir insanın rahatlıkla söyleyebileceği ses sahasına sahiptir (Genellikle bir oktav ses sahası içinde). Yöresel sanatçılar uzun havayı seslendirirken; ezginin karar sesini, hem hafızaya yerleştirmek, hem ezgiyi insanlara duyurma amacıyla genizden n..ah ünlemiyle seslendirirler. Ezginin güçlü sesi 3., 4., ve 5. derecelerdir. Karar sesine gelindiğinde ise gırtlakta çarpma şeklinde glisando (kaydırarak) yaparak yeden sesini çarpma olarak belirtir ve karar sesine gelir (Aynı durum güçlü sesinde de görülür). Ezgiye 3., 4., 5. sesle başlayıp 6. sesi kuvvetli kullanarak ve bu sesin yarım ses daha tizini vibrato yaptırarak beşlisini belirtir. Söylenilen ezginin yapısına göre de diğer sesleri kullanır. Karar sesine giderken güçlüsünde sesi aynı perdede telleri aşağı yukarı hareket ettirerek sesin dalgalanmasını sağlar. Bu ezgiye ayrı bir tat verir. Çoğunlukla Hüseyini dizisi kullanılır. Ezgi içersinde; of, aman, derdi güzel, gurban olam, kölen olam, suna boylum, ben ölürüm, dağlar duman gibi katma sözcükler kullanılır. Yörede en yaygın olan bağlama sazı kullanılır ve bağlama düzeninde tezenesiz çalım şekli olan pençe ya da şelpe adı verilen teknikle icra edilir. Konular çoğunlukla; sevdâ, gurbet, ölüm, ayrılık, hasret, yoksulluktur.” (Şahin-Özerol, 2004)

Arguvan ağzı uzun havalar; Çamşılı ağzı ile çok yakın bir benzeşim gösterir. Yine Barak ağzı ile de benzeşim ve etkileşim görülür. Ancak, Arguvan yöresi ezgilerini sadece uzun hava olarak algılamak eksik bir açıklamadır. Çünkü Arguvan ezgileri hem uzun hava hem de kırık hava olarak karşımıza çıkar. Deyişler, semahlar, duvazlar; deme-çevirme türküleri de Arguvan ezgileri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır.

2002 yılı itibariyle, Arguvan yöresine ait 91 türkü TRT repertuarında yer almıştır.

Çalışma alanı; Malatya ili Arguvan yöresi olarak belirlenmiştir. Ön çalışma sırasında yörede yaşayan kaynak kişilerle röportajlar yapma, yöresel icracıları dinleme ve saha araştırması gibi tekniklere başvurulmuştur.

1.1. Problem

Modernleşmenin ve kültürün makro ve mikro topluluklar üzerinde etkisinin müziğe ve icraya nasıl yansıdığını ya da müzikten hareketle modernleşmenin ve kültürün toplumlar üzerindeki etkisinden “Geçmişten Günümüze Arguvan Müzik Kültürü”nü etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler nelerdir?” bir problem olarak saptanmıştır.

1.2. Alt Problem

- Arguvan Müzik Kültürü’nü olumsuz etkileyen temel faktörler nelerdir?
- Arguvan Müzik Kültürü’nü olumlu etkileyen faktörler nelerdir?

1.3. Amaç

Küreselleşen dünyada Arguvan Müzik Kültürü’nü etkileyen olumlu ve olumsuz faktörlerin açığa çıkarılmasıdır.

1.4. Önemi

Arguvan Ağzı ve Müzik Kültürü’nün THM literatüründe yeteri kadar yer almaması bilim dünyasının Arguvan Müziği ve Kültürü’ne daha fazla yer vermesinin gerekliliğinden hareketle bu konuda araştırma yapılması gerekmektedir. Globalleşen dünyamızda yerel müziğin gündemden güne arttığı ve bunun özellikle “World Music”/ “Dünya Müziği” kavramı çerçevesinde ele alındığı ve önemsendiği gözlemlenmektedir. Örnek olarak; Latin Müziğinde Samba, Merenge, Boçata yine uzakdoğuda Endonezya’da Gamelan Müziğine önem verilmiş olması ve bu ülkelerin yerel müziği ile bütün dünyaya kendini tanıtmış olması açısından Anadolu Müziği içerisinde Arguvan Müzik Kültürü’nün de bu müzikler gibi üstte saymış olduğumuz müzikler gibi önemli olduğu ve sonuç itibariyle paralel konumda oldukları bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.5. Sayıtlar

- Araştırmayla ilgili olarak kişi ve kurumlardan sağlanan bilgiler gerçeği yansıtmaktadır.

- Konuya ilişkin görüşleri, gelişmeleri ve durumları saptamak için geliştirilen veri toplama araçları yeterlidir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu çalışma Arguvan yöresi Müzik Kültürü ve Türküleri ile sınırlandırılmıştır.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma Arguvan Müzik Kültürü'nü etkileyen faktörlerin ortaya konulması bakımından betimsel bir nitelik taşımaktadır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma için sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel açıdan kozmopolit bir yapıya sahip olan Malatya ili Arguvan ilçesi çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Dolaylı Mah. (Halpuz), Ermişli Köyü Emirler Mezrası çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Elde Edilmesi

“Empirie-Ampirik”(Deneyim ve Gözlem) metodu, saha çalışması, kaynak kişilerle görüşmelerden, kütüphanelerden, YÖK Tez Tarama Merkezinden ve internet ortamından faydalanılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Uygulanan “Empirie-Ampirik” (Deneyim ve Gözlem) metodu sonucunda elde edilen veriler kamera çekimi ile CD'ye kaydedilmiş ve yorumlanmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. ARGUVAN TÜRKÜLERİ

3.1.1. Arguvan Türkülerinin Müziksel Yapısı ve Yayılım Alanı

Yörede doğup büyüyen, Halk müziği alanında akademik çalışmaları bulunan, türküleri icra eden bir halk müziği sanatçısı olan Muharrem Temiz'in değerlendirmesi dikkate alınarak aktarılmıştır.

Ses Genişliği

Daha çok bir oktav içerisinde (4, 5, 6, 7), az da olsa oktav dışı ezgilere rastlamak mümkündür.

Kullanılan Dizi

Halk Müziğinde “ayak” kavramından yola çıkarak, Arguvan ezgilerinde kullanılan dizi, % 90–95 “Yahyalı Kerem” dizisidir.

Deyiş ve Düvaz imamlarda bu dizinin yanında “Düz Kerem” dizisi vardır.

Arguvan Ağzı ezgilerde ayrıca “Garip Ayağı” kullanılır.

Usül-Ritim

Arguvan ağzı ezgiler oldukça zengin bir ritim yapısına sahiptir. Bir ezginin tamamında birden çok ritimle karşılaşırız. Ezgilerde usuller, 2 zamanından başlayıp 19 zamanlıya kadar görülür.

“Sabah olur oğlan gider işine”, “Kırmızılar giyme dedim giymişsin”... Kullanılan ses aralığının dar olmasına karşın ritim bakımından ve melodi bakımından oldukça zengindir.

Karar Sesi

Arguvan ağızlı ezgilerin %90–98 gibi büyük çoğunluğunda “la karar” bunların dışında ise “si-do-re” kararda ezgilere rastlanır.

Arguvan türkülerinin yayılım alanını müziksel yapı ve icra yönüyle birlikte değerlendirdiğimizde şu özellikler görülür:

Arguvan İlçe Merkezi (Tahir) ve Dolaylı (Halpuz) ile yakın çevresine kendine özgü seyrini izler. Söyleyiş ritmi yavaş, dizelerin giriş ve çıkışlarında katma sözcükler (Aaah, ölem, oy, oy gader.) daha bir yaygınlık gösterir. Dağlık engebeli bir coğrafi yapıya sahip olan Atma yöresinde uzun havaların icrasında yüksek sesli çıkışlar görülür. Fırat Nehri boyunca yer alan ova köylerinde söyleyiş daha yavaş ve yumuşak bir karakter taşır. Coğrafi yapının elverişliliği, kentsel etkinin daha erken başladığı bu çevrede, ilçe merkezi ve Dolaylı çevresinde olduğu gibi yaygın bir oluşum ve birikim görülmez. Aşık Hasan Hüseyin Orhan ve Aşık Seyit Meftun (İbrahim Mamo Temiz) yörede ilk akla gelen adlardır. Gelenek Muharrem Temiz, Erol Köker, Gülali Kayhan, Ali Temiz, Ebru Kayhan Kılıç ve Karahöyük köyünden H. Basri Kılıç tarafından sürdürülmektedir. Arguvan merkez (Tahir) ve Dolaylı (Halpuz) ile çevresinde türkülerin kuşaktan kuşağa taşınmasında, yaşatılmasında yediden yetmişe her yaşta insanın katkısı vardır. Bu çevrede Aşık Muharrem Yazıcıoğlu, Gazi Mikaya, Turan İpşiroğlu, Hacı Engüzel, Sadık Şimşek, Ali Yılmaz,

Sadık Yılmaz, Erhan Yılmaz, A. Abbas Ekici, Müslüm Sürücü, Derviş Yılmaz, Çetin Bulut, Ali Özçelik, Ali Çelikleş, Fatma Şahin, Vahap Gültekin ilk akla gelen adlardır.

3.1.2. Arguvan Türkülerinde Dil ve Ağız Özellikleri

3.1.2.1. Arguvan Türkülerinde Sözcük ve Ses Değişmeleri

Arguvan Türkülerinde deyimlerin çokluğu ve yerel söyleyiş özellikleri sözcüklerde birçok değişimi birlikte getirir. Bunun için bazı sözcükleri deyimler içinde değerlendirmek gerekir. Eş anlamlı sözcüklerin yerel söyleyiş biçimi ile kullanıldığı da olur. Bir türkü de kullanılan sözcüğü bir başka türkü de eş anlamlısı olarak görebiliriz. Hem adem hem insan, hem küsmek hem darılmak kullanılırken, “best”in eş anlamlısı “iddia” kullanılmaz. (Şahin-Özerol, 2004)

Tablo 1: Eş anlamlı sözcüklerin yerel söyleyiş biçimleri

Abdal-Gezgin	Gaybet-Çekiştirme	Müzevir-İhbarcı
Adem-İnsan	Göbelek-Mantar	Nasip-Kısmet
Ahval-Durum	Gök-Yeşil	Nazar-Bakış
Al-Kırmızı	Gözlemek-Bakmak	Oğrun-Habersiz
Ayık-Uyanık	Gümen-Beklenti	Örme- Kalın ip
Başbaşa-Birlikte	Hacet-İhtiyaç	Örme-Belik
Bay-Zengin	Har-Kızgın	Büryan-Perişan
Bellemek-Öğrenmek	Havadis-Haber	Salaca-Tabut
Deniz-Yüz	Hoyrat-Kaba	Sahra-Çöl
Best-İddia	Irak-Uzak	Sınamak-Denemek
Bezertmek-Süslemek	İflah-Kurtuluş	Sicim-İp
Bıldır-Gecen yıl	İğdiş-Enenmiş	Suna-Ördek
Bühtan-İftira	İşlik-Gömlek	Şans-Talih
Cemal-Yüz	Kalan-Gayrı	Şekil-Biçim
Çağ-Zaman, dönem	Kayım-Sağlam	Taylaşmak-Denkleşmek
Çüt-İki	Kavil-Sözleşme	Tecelli-Talih
Don-Kılık	Kollanmak-Omuzlamak	Teze-Yeni
Vesayit-Taşıt	Döşür-Topla	Kötü-Fena
Yağlık-Mendil	Ellemek-Dokunmak	Kulunç-Sırt
Yel-Rüzgâr	Engel-Mani	Küsmek-Darılmak

Yer-Toprak	Eş-Arkadaş	Mintan-Gömlek
Yer-Dünya	Evel-Önce	Mitil-Şilte, yüzsüz yatak
Yoldaş-Eş-Arkadaş	Fakirhane-Ev	Muhanet-Hayın
Yuva-Ev	Farş-Felç	Münasip-Uygun
Zemheri-Kış	Figan-Ağıt	

Tablo 2: Bazı Sözcükler de Harfler Yer Değiştirmekte, Eksik Kullanılmakta, Harf Eklenmekte, ya da Bir Harfin Yerini Başka Bir Harf Almaktadır

Aldatmak-Yaldatmak	Acaba-Acep	Hırs-Hers
Murat-Muraz	Arguvan-Argoğun	Ilık-Ilıcak
Mürüvvet-Mürvet	Ayşe-Eşe	İşaret-İşmar
Nevruz-Navruz	Bahane-Mahna	Jandarma-Cenderme
Otomobil-Tomofil	Bahtlı-Bahtılı	Kağıt-Kağıt
Önlük-Öynük	Bezeme-Bezme	Kahkül-Kenkül
Özlemek-Öksemek	Parça-Pare	Patates-Patik
Buğday-Buğda	Karanfil-Garanfil	Saat-Sahat
Çınlar-Çınılar	Kasvet-Gasevet	Şikayet-Şevka
Derdik-Dördük	Kargış-Karış	Sonra-Soğna
Devşirme-Toplama	Kız-Gız	Taahhütlü -Teğütlü
Evsin-Evsün	Kolluk-Kolçak	Tövbe-Töbe
Firkat-Fırgat	Lahana-Nahna	Tunç-Tuç
Göbek-Göbelek	Mahalle-Mahle	Ürüsan-Örüşen

Tablo 3 : “İle” Edatı ile bitişik söylendiğinde de benzeri bir değişim olur

Elim ile-Eliminen	Elimiz ile-Elimizinen	Elin ile-Eliğnen
Eliniz ile-Eliğinizinen	Eli ile-Eliyle	Elleri ile-Elleriynen

Tablo 4: : I. ve II. Tekil Kişi ile II. Çoğul kişi Söylemlerinde Harf Düşmesi Olur ve Yeni Bir Biçim Ortaya Çıkar

Eliminen-Elimnen	Eliğinen-Eliğnen	Eliğinizinen-Eliğznen
------------------	------------------	-----------------------

Tablo 5: İşaret Zamirlerindeki Değişimlere Örnekler

Bunun ile-Bunuğnan	Bunlar ile-Bunlarınan	Şunun ile-Şunuğnan
Şunlar ile-Şunlarınan	Onun ile-Onuğnan	Onlar ile-Onlarınan

Tablo 6: Kişi Zamirlerindeki Değişimlere Örnekler

Benim ile-Beniminen	Bizim ile-Biziminen	Seninile-Seniğinen
Sizin ile-Siziğnen	Onun ile-Onuğnan	Onlar ile-Onlarınan

Tablo 7: “İse” Edatı Bazı Durumlarda Birleşik Kullanılır ve İstek Kipi Olur

Var ise-Varısa	Yok ise-Yoğusa	Çok ise-Çoğusa
----------------	----------------	----------------

Tablo 8: Bazı Harflerin Çift Olarak Kullanıldığı Görülür

Aşağı-Aşşağı	Eşik-Eşşik	Yedi-Yeddi
--------------	------------	------------

Değişimler, dönüşümler, katmalar, çıkmalar sözcüklerin kendine özgü bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır. Bu da Arguvan ağzının genel özellikleri olarak belirginleşir. Ancak örnekte verilenlerin olduğu gibi kullanıldığı düşünülmemelidir. Çünkü türkülerin söylenişinde icracılar ağızdan uzaklaşmakta, ağzın özellikleri kendini göstermemektedir.

Harflerde görülen değişimler için de aynı değerlendirmeleri yineleyebiliriz. Yazım kurallarına göre harfler/sözcükler yerli yerinde kullanıldığında ağız özellikleri kaybolmaktadır. Bu kaçınılmaz olan bir durumdur.

Arguvan ağzı türkülerin söylenişinde, ünlülerin tümünde değişim/dönüşüm görülmektedir. Bunun yanı sıra “c”, “d”, “j”, “k”, “n”, “p”, “t”, “v”, “y” ünsüzlerinde de değişim/dönüşümler olmaktadır. Ünsüzlerdeki değişim bir harfin başka bir harfle yer değiştirmesi biçiminde kendini gösterir.

Tablo 9: “A”nın “E”ye Dönüşümü

Asker-Esger	Hayırsız-Heyirsiz	Katar-Gater
Battal-Betdal	Garaz-Gerez	Jandarma-Cenderme

Tablo 10: “C”nin “Ç”ye Dönüşümü

Ceket-Çeket	Nice-Neçe-Niçe
-------------	----------------

Tablo 11: “E”nin “A”ya Dönüşümü

Ateş-Ataş	Elma-Alma	Sine-Sina
-----------	-----------	-----------

Tablo 12: “K”nin “G”ye Dönüşümü

Alışkın-Alışgın	Kaynaşır-Gaynaşır	Kırıldı-Gırıldı
Kul-Gul	Kurt-Gurt	Kuş-Guş

Tablo 13: “U”nun “I”ya Dönüşümü

Armut-Armit	Çamur-Çamır	Hamur-Hamır
-------------	-------------	-------------

3.1.2.2. Arguvan Türkülerinde Bağlantılar ve Katmalar

Türkülerde dörtlük bütünlüğü dışında, okuyanlar tarafından katılan sesler vardır. Unutma, yineleme, pekiştirme, hitap etme gibi nedenlerle ifade zenginliği ve bütünsellik kazandıran bu sesler harf, hece, sözcük, cümle/dize ya da dizeler biçimindedir. Bağlantılar/katmalar; türkü girişinde, dörtlük ve dize başlarında, dizelerden/dörtlüklerden sonra, dizelerde, sözcükler arasında bulunur.

Girişlerdeki katmalar daha çok iniltili bir seslenişle başlar. Hatta söyleyenleri coşturmak amacıyla da katmalar yapılır ki; bu bir tür “yol gösterme”dir. “Teeeee-y”, “Ah amaaan”, “Hı hım”, “Öleeeem”, “Ooooy”, “Adaaaam”...

Dörtlük ya da dize başlarında da girişlerdeki gibi katmalara rastlanır. Dizelerden/dörtlüklerden sonraki katmalar çok sayıdadır. Yalnız bir ya da iki sözcükten oluşabildiği gibi bir, iki, üç, dört ve daha çok dizeden oluşan katmalar da vardır.

a) Tek Dizeden Oluşan Katmalar; türkünün hemen her yerinde bulunabilir:

“Ölem ölem”, “Amaaaan”, “Oy oooy”, “Suna boylum ağlama”, “Bu nasıl yar bu nasıl”, “Yaradana kurban olam”...

b) İki, Üç, dört ve daha çok dizeli katmalar; genellikle beyit ve dörtlük sonlarında yer alır. Bazıları olduğu gibi yinelenirken bazıları da dörtlük içeriğine göre söylenir. Aralarında kalıplaşmış olanlar da vardır. (Şahin-Özerol, 2004)

Canım ağlama
Gülüm ağlama

Dağlardan aşam
Yara ulaşam

Sabah yıldızı
Ayırdı bizi

Yarı yolladım
Döndüm ağladım

Ağlama ağlama
Beni derde bağlama
Ben ölürüm ağlama

Dağlar kışımış
Yolcum üşümüş
Gözler yaşımış

Dıloğ hancım dıloğ
Dıloğ yolcum dıloğ
Dıloğ bercim dıloğ

Alınan mı morunan mı
Altınların korunan mı
İstedim de vermediler
Kaçırayım zorunan mı

Ülkemizin bazı yörelerinde özellikle ağıtlar ve kına türkülerinde birlikte söyleyiş (Koro) vardır. Arguvan yöresi uzun havalarının ise hemen hepsi zaman zaman birlikte söylenebilmektedir. Bu birliktelik daha çok bağlantılar/katmalarda görülür. Toplulukta bulunanlar birkaç saniye farkla katılırlar ve içgüdüsel olarak birliktelik sağlanır; öz bozulmadığı gibi bir tür “kanon” oluşturulur. “Söylemesi senden, ‘tehög’ demesi benden” diye halk arasında bilinen söz, halkın katmalara katılma özelliğini gösterir. Bu söz ile; “Sen türküyü söyle, ben katmalarda eşlik ederim” denilmek istenir. Türküleri tam olarak bilmeyenler daha çok katmalara

katılırlar. Arguvan türkülerini, bağlantılar/katmalar yönünden ülkemizde en zengin türküler olarak değerlendirebiliriz.

Bağlantılar ve katmalar, halkımızın duygu ve düşüncelerinin türkülerle birlikte çeşitli seslerle dışavurumunun bir göstergesidir. “Ölem ölem” denilirken bir rahatlama isteği vardır. “Zalim zalim” denilirken kin tutulmaz. “Gel de dut ku salacamın ucundan/Düğün bayram gibi savalar beni” derken affedicilik vardır.

a) Tek Dizeli Olanlar:

Adam (adaaam, adaaaam...)

Ağlama

Ağlama oooy

Ah (aah, aaah...)

Ah amaaan

Benim karcım ağlama

Benim sunam ağlama

Benim yarım ağlama

Bercim

Cananım benim

Canım (canım, canııım...)

Canım benim.

Dağlar (dağlaar, dağlaaar...)

Dağlar aman

Dağlar aman aman

Dağlar dağlar

Dağlar dağlar dağlar

Dağlar dağlar duman duman

De zalim zalim

Dıloğ (dılooğ, dıloooğ...)

A.

Allah'tan bulaaan

Aman aman

Aney (aneey, aneeey)

Aney aney

Aney aney aney

B.

Boyu güzel ağlama

Bu halımız noolacak

Bu sene

Bu sene bu sene bu sene

C.

Canım canım

Canım canım canım

Canım oy oy oy

D.

Dıloy dıloy

Dıloy dıloy dıloy

Dıloy dıloy yandım ben

Dıloy vay lemi

Di gel di gel fakirim

Di zalim zalim oy oooy

Doooost

Elin kızı ağlamaa
Eller (elleer, elleeer...)
Eller eller
Eller eller halım yaman
Eller neylerim

E.

Ey suna gelin
Ey telli gelin
Eyvaaah
Eyvah eyvah

Felek (feleek, feleeeek...)
Felek felek
felek felek oy

F.

Felek felek felek
Felek

Gadam aldığım
Gadanı alam
Gader (gadeer, gadeeer...)
Gelin ben neğdem
Gene böğün böğün
Gene bugün
Gene bugün ağlama

G.

Gene bugün bugün
Gız (gıız, gııız)
Gız gadan alam
Gurban gurban gurban
Güççük gelin ağlama
Gülüm gülüm gülüm
Güzel amaan amaaan

Haksız (haksız, haksıız...)
Haksız benim inadıma
Haksız gelin noolacak
Haksız öldürdün beni
Haksız ölem ölem ooy

H.

Hayın (hayın, hayıın)
Hayın amaan, amaaan
Hayın eller
Hayın ooy oy
Hayın öleem ölem

İlle böğün
İlle böğün ille böğün
İlle böğün ille böğün ille böğün

İ.

İlle böğün ille böğün nolur böğün
İnadıma inadıma

	K.	
Kömür gözlüm		Kör gader kör gader
Kör gadeer		Kör gader oooy
	L.	
Leley		Lemi lemi derdo lemi
Leley gelin		Leylo
Leley gelin ağlama		Leylo leylo
	M.	
Muhaneet		Muhanet yaaar
	N.	
Nasıl gülem		Neydem eller
Nazlı yar		Neydem neydem
Nazlı yarım ağlama		Neydem neydem gelin
Ne güzelden doymaz göğnüm varımış		Neydem neydem neydem
Neydem (neydeem, neydeem...)		Neydem neydem neydem uy
	O.	
Ok kipriklım ağlama		Oy oooy oy
Ooy gadeer		Oyoooy
Ooy kör gadeer		Oy oy
Oooy da oy		Oy oy oy
Oy (ooy, oooy...)		Oy oy oy oy
Oy gürcüm gürcüm		Oyoy oyoy oyoy oyoy oyoy eller

	Ö.	
Öksüz gelin ooy oooy		Ölem ölem ben ölem oyoooy
Öldüm		Ölem ölem nasıl gülem
Öldüm oy oy oooy amaaan		Ölem ölem noolacak
Ölem ölem ağlama		Ölem ölem yar öleeem
	S.	
Seher yeli nazlı yardan bir haber		Sunam (sunaam, sunaaam...)
Soysuz (soysuuz, soysuuuz...)		Sunam sunam
Söylen yar gelsin		Sunam sunam sunam
Suna boylum ooy ooy		
Suna gelin ağlama		
	Ş.	
Şaştım neylerim		Şaştım şaştım kör gadeeer
	T.	
Teeeeey teey		Tersin kızı noolacak
	U.	
Uy (uuy, uuuy...)		Uy gadeeer
Uy amaaan		Uy uuuy
	V.	
Vah lemii vah lemiii fakiriiim		Vay gülüm oğlan oğlan
Vallah		Vefasız oooy
Vay beni beni de cananım beni		Vefasız yaaar
	Y.	
Ya dost ya dost		Yar (yaar, yaaar...)
Yandım yandım kör gadeeer		

Yarım tez gelsin

Yar neydem

Yar ooy yar ooy hayın oooy

Yırah yollar oooy ooy

Z.

Zalim (zalım, zalım...)

Zalim eller

Zalim eller amaaan

Zalim öleeem öleem

Zalim zalim

Zalim zalim zalim

Zalim zalim zalim aman

Zalim zalim zalim oy

b) İki Dizeli Olanlar

A.

Ağalar ooy ooy

Bizim eller oyoooy

Aman aman ağbabaya

Gönül gider bir sevdaya

Aney aneey aneey

Bizim eller aneey aneey

B.

Balam yar balam yar

Yar yaylada ben burada galam yar

Beni beni beni beni

Dost beni beni beni

Bu yarayı bir yar açtı

Kanadırsın elleme

C.

Canım ağlama

Gülüm ağlama

Canım ağlama

Soysuz ağlama

Canım ağlama

Zalim ağlama

D.

Dağlar amaan amaaan

Yolcum amaan amaan

Dağlardan aşam

Yara ulaşam

Dıloğ dağlar dıloğ

Örenli gelin dıloğ

E.

Eğlen güzel eğlen güzel

Ben de gelem

Eğlen sunam eğlen sunam

Ben de gelem

Elleeer elleer

Soysuz elleer

G.

Gaderim gaderim benim gaderim

Başım alır buralardan giderim

Gaderim gaderim benim gaderim

Başım alır diyar diyar giderim

Gaderim gaderim benim gaderim

İster isen başga yere giderim

Güzel aman aman

Gelin aman aman

H.

Ha dağlar ha dağlar

Elleri goynunda bir gelin ağlaaaar

Haksız nolur nolur

Zalim nolur nolur

Hamazlar hamazlar

O yar ilen oynamaya gomazlar

Hamazlar hamazlar

O yar ile sallanmaya gomazlar

İ.

İçerimde sızı

Haksız elin gızı

İnadıma inadıma

Haksız benim inadıma

M.

Meri kekliğim

Nedir çektiğim

N.

Nasıl edem yar

Nere gidem yar

Ne olur da şaşgın adam ne olur

Bu sözlerin içerime derdolur

Nettim size verin benim yarimi

Nettim size beni yare götürün

O.

Ok kipriklim ağlama

Beni derde bağlama

Oooy ooy

Bu nasıl yar bu nasıl

Ooooy ooy oy

Suna boylum oooy ooy

Ooy ooy oy

Neydem ben neydem

Oy gürcüm gürcüm

Dur yolcum yolcum

Ö.

Öleem öleem

Gelin amaan amaan

Ölem nolur nolur

Zalim nolur nolur

Örenli gelin dıloğ

Veremli gelin dıloğ

S.

Sabah yıldızı

Ayırdı bizi

Seher yıldızı
Kavuştur bizi

Senden oldu senden oldu
Vefasız yar senden oldu

Söylen yar gele
Sunam tez gele

Suna boylum ağlama
Mor beliklim ağlama

Ş.

Şaşgın gardaş bu sene bu sene
Düşgün adam bu sene bu sene

V.

Vay diley vay diley vay diley vay diley
Yaylanın yolundan da geçti mi gelin

Y.

Yarı yolladım
Dönüp ağladım

Yarı yolladım
Durdum ağladım

Yolcum oy oy oy oooy
Bercim oy oy oy oooy

Yolcum öleem öleem öleem
Gardaş öleem öleem öleem

Z.

Zalim eller eller

Gurbet eller eller

Zalim eller eller

Neydem eller eller

Zalim gardaş amaaan

Haksız gardaş amaaan

Zalim gurbeeet

Ben ölüüüüm

c) Üç Dizeli Olanlar

Ağlama ağlama

Beni derde bağlama

Ben ölürüm ağlama

Bayram mıdır bu nedir

Düğün müdür bu nedir

Her gün adam bu nedir

Çaldılar mı vurdular mı

Ganadını gırdılar mı

Seni yarsız goydular mı

Dağlar gışımış

Yolcum üşümüş

Gurban olayım

El eyleyi el eyleyi
Derdin beni deleyleyi
Her kötüye gül eyleyi

Gaderim gaderim kötü gaderim
Gaderim gaderim soyha gaderim
Başım alır diyar diyar giderim

Irgalıyı ırgalıyı
Ben gidersem yar galıyı
Onu da eller alıyı

Mezirme'den sor beni
Şu İğdir'den sor beni
Şu Kuşu'dan sor beni

Nedeem nedeem
Nere gideem
Nasıl edeem

Oooy ooy
Suna gelin oooy ooy
Ah amaaan

Ölem ölem
Gelin aman
Yar aman

Süslü gumandan
Bugün burda gal
Nasıl edem yar

Yar gadan alam
Yar kölen olam
Nolur sen galh ki ben ölem

3.1.3. Arguvan Türkülerini Okuyanlar (İcra Edenler)

Bu bölümde Arguvan türkülerini plak ve kasete okuyan, toplumsal ve kültürel etkinliklerde, radyo ve televizyon programlarında seslendirenlerden konuyla ilgili bilgilerine ulaşılanların isimleri verilmiştir. (Şahin-Özerol, 2004)

Abbas EKİCİ (1946–1994)	Bülent KAYMAZ
Ali ÖZÇELİK	Canan ÖZ.ACAR
A. Duran ERCAN	Cemal ÖZTAŞ
Ali ÇELİKTAŞ	Çetin BULUT
Ali Seydi ADIGÜZEL	Derviş YILMAZ
Adıgüzel GÖKSU	Erhan YILMAZ
Ali KIZILTUĞ	Ercan GÖKSU
AŞIK ÇOBANİ (Gazi KAYA)	Ender PEKTAŞ
Ayla KARACAN	Erol KÖKER
Abdullah BAKIŞ	Ebru Kayhan KILIÇ
Ali YILMAZ	Fatma ŞAHİN
AKOĞLU (Sadık YILMAZ)	Hacı ENGÜZEL
A. Abbas ASLANTÜRK	H. Basri KILIÇ
Ali TEMİZ	Hasan DURAK
Ballıkaya İkilisi	H. Gazi ERKAYA
Bektaş UÇAR	Hüseyin GÜNER
Battal ÇIPLAK	Hüseyin YALÇIN
Behlül ALKAN	Hüseyin EREN

Hurşit ARI	Özlem UĞURLU
Hamit ERTAŞ	Ramazan ÖZER
Kemal ASLAN	Sadık YILDIZ
Mehmet BALAMAN	Salih ALBAYRAK
Mustafa ÇIPLAK	Sadık ŞİMŞEK
Mahzun PEKTAŞ	Süleyman YÜCEDAĞ
Muharrem TEMİZ	Turan İPŞİROĞLU
Muharrem YAZICIOĞLU	Teslim BUDAK
Muharrem ARI	Turan YALÇINKAYA
Müslüm SÜRÜCÜ	VAHAP (Vahap ALKAN)
Murat YALÇINKAYA	Vahap GÜLTEKİN
Naki YOKSULİ	Yüksel ARI
Nusret DEMİR	Yeşim BİNBİR

3.1.4. Arguvan Türküleri (TM) – Sözbaşları (Kimin Okuyuşundan Alındığı)

Ana metinde yer alan Arguvan Türküleri, sözbaşları ve türküleri okuyanların adlarıyla birlikte verilmiştir. (Şahin-Özerol, 2004)

Tablo 14: Arguvan Türküleri ve Okuyanlar

Türkü Başlığı	Okumasından Alınanlar
1. Acep Bir Dağ Var mı Başı Dumansız	B. Alkan-H. Arı
2. Adacılar da Yürüdü	T. Budak-İ.Ercan
3. Ağ Ellere de Yakmış Elvan Kınayı	A. Yoksuli
4. Ağgül Seni Cemekanda Görmüşler	A. Ekber Çiçek
5. Ağlamadık Günüm Var mı	K. Altiner-F. Şahin
6. Ağlayı Ağlayı Düştüm Yollara	B. Alkan
7. Ağlayı Ağlayı Düştüm Yollara	A. Yoksuli
8. Ahu Gözlüm Bu Yarayı	A. Yoksuli
9. Akşamı getiren Sesleri Dinle	S. Yıldız
10. Akşam Oldu Gün Dağlardan Aşmayı	N. Erol

11.	Akşam Oldu Karanlığa Kalmışım	K. Aslan
12.	Aldı Yüreğimi Dert ile Sızı	G. Koç
13.	Anam Yaralanmış Yatak Yatmıyor	B. Küpeli
14.	Ara Ver de Karlı Dağlar Ara Ver	M. Pektaş
15.	Arguvan'dan Yükletmişler Göçünü	İ. Ercan
16.	Arguvan'ın Yolu Tozdur Dumandır	V. Alkan-P. Alkan
17.	Arguvan'ın Yolu Tozdur Dumandır	S. Yılmaz-E. Yılmaz
18.	Arguvan'ın Yolları Cızı da Cızı	S. Yılmaz
19.	Arkasına Giymiş Kırmızı Çuha	H. Engüzel
20.	Arkasına Giymiş Kırmızı Çuha	C. Öztaş
21.	Armudun Dalında Öten Kuş mola	V. Alkan
22.	Armudun Dalını Pazar Eylemiş	T. İpşiroğlu
23.	Armut Ağacına Yaslanmıyasın	T. Budak
24.	Armut Ağacının Olmaz Budağı	A. Aslantürk
25.	Armut Ağacının Olmaz Budağı	İ. Ercan
26.	Arpalar Destesiyem	H. Doğan
27.	Askere Gedyim Ağla Nazlı Yar	Ç. Bulut
28.	Aşağıdan Bir Yel Esti	A. Rıza Çıplak
29.	Aşağıdan Bir Yel Esti Dalıma	S. Özerol
30.	Aşağıdan Gelir Benim Köşmelim	E. Yılmaz
31.	Aşağıdan Gelir Bir Kanlı Melek	F. Kayahan-A. Sağ
32.	Aşağıdan Gelir Ey Kaşı Kara	Z. Özerol-S. Çelik
33.	Aşağıdan Gelir Omuz Omuz	B. Alkan
34.	Aşağıdan Gelir Yarımın Göçü	İ. Ercan
35.	Aşağıdan Yar Geliyor	Ç. Bulut
36.	Aşağı Mahallenin Kızı mı Geldi	K. Keskin-M. Çelik
37.	Asam Dedim Aşamadım Başından	S. Yılmaz-E. Yılmaz
38.	Aşan Bilir Karlı Dağların Ardını	A. Aslantürk-E. Yılmaz
39.	Aşan Bilir Karlı Dağın Başını	Ç. Bulut
40.	Aşkın Derdine Düşeli	D. Yılmaz
41.	Ateş Olmayınca Duman mı Tüter	T. İpşiroğlu

42.	Atımı Bağladım İğde Dalına	H. Engüzel
43.	Ay Buluda Girmiş Gece Yansı	T. Budak
44.	Ay Gibi Görünür Bana	M. Temiz
45.	Ay Yıldızlı Doğar Yüksek Gecedden	E. Yılmaz
46.	Bağlarına İnemedim Gazelden	H. Engüzel
47.	Bağlarına İnemedim Gazelden	H. Engüzel
48.	Bağlarına Vardım Bağlar Bozulmuş	E. Yılmaz
49.	Bahçede Bir Bülbül Ağlar	M.N. Orhan-M. Temiz
50.	Bahçenizi Bir Taş Attım Vişneye	A. Yoksuli
51.	Bahçesine İndim Gül Dermeye	M. Balaman
52.	Bana Bir Sadık Yar Malımdan Bile	M. Balaman
53.	Başına Vurdun da Dclcttin Beni	E. Yılmaz
54.	Belanı Belanı Aştık Belanı	A. Yoksuli
55.	Ben Bu Yaylaları Yaylayamadım	E. Yılmaz
56.	Ben Bu Yaylaları Yaylayamadım	E. Yılmaz
57.	Ben Derdim Elinden Kaçtım Buraya	V. Alkan
58.	Ben de Size Gide Gele	K. Aslan
59.	Beni Dertlen Derde Saldın	H. Durak
60.	Benim Yaram Nazlı Yarın Yarası	A. Yoksuli
61.	Ben Senden Kaçardım Gene mi Geldin	S. Kırca
62.	Ben Senden Kaçardım Gene mi Geldin	A. Ekici
63.	Ben Yolcuym Helallaşak Sabahtan	H. Eren
64.	Ben Yoluna Toru Kurdum	V. Alkan
65.	Beri Gel Beri Gel Ben Adam Yemem	H. Engüzel
66.	Beri Gel Beri Gel Ben Adam Yemem	E. Yılmaz
67.	Beri Gel Beri Gel de Boyu Güzelim	C. Öztaş
68.	Beydağı Dumanın Çeker Göldağı	A. Çobani
69.	Beylerderesi'nden Aştım Gedığı	H. Durak
70.	Bir Ay Doğar İlk Akşamdan Gecedden	H. Durak-T. Budak
71.	Bir Bahçede On Beş Gül Var	İ. M. Temiz
72.	Bir Dalda Sarılmış Sarmaşık Gibi	S. Yıldız

73. Bir Gömlek Giyinmiş Hasa Bezinden	B. Küpeli
74. Bir Gömlek Giymiş Yakası İşleme	B. Küpeli
75. Bir Gün Gcer İsem Kahpe Dünyadan	A. Yoksuli
76. Bir Gün şu Dünyadan Gcp Gidersem	M. Akarsu-E. Yılmaz
77. Bir Güzel Karşıma Geçip Duruyor	S. Özerol
78. Bir Güzelin Aşığım Ağlarım	S. Özerol
79. Bir Güzelin Efkarından Gamından	A. Yoksuli
80. Bi Güzelin Siteminden Narından	S.Kırca-K.Aslan-A.R. Çıplak
81. Bir Haber Alamadım Kaşı Karadan	D. Yılmaz
82. Bir Konak Yaptırdım Hezeni Yoktur	E. Yılmaz
83. Bir Telgraf Çektirdim Gayet Acele	A. Çelikleş
84. Bir Vefasız Dosta Meyli mi Verdim	B. Alkan
85. Bizim Elin Menekşesi Kokulu	C. ztaş-A. Göksu
86. Bizim Köyün Yamacına	Y. Erol-R. Çakır
87. Bizim Yaylamız Meşeli	A. Çakır
88. Boynunu Bkp de Ağlayan Gelin	B. Küpeli
89. Buna Cana Cevretsen Vallah Geçemem	A. Aslantürk
90. Bu Gelin Yaylayı Yaslı Yaylamış	A. Çobani
91. Bugün Ben Dostumu Gördüm	E. Yılmaz
92. Bugünlerde Yaşamanın Zamanlan	A. Ekici
93. Bulut Kat Kat Olmuş Günün ğne	Z. Özerol
94. Celal Oğlan Damda Yatar	A. Çobani
95. Cemalini Gördüm Selavat Verdim	ř. Altıner
96. Çalı mıyım Çalı mıyım	A. Çobani
97. Çayın Ortasında Topladım Gl	K. Aslan
98. Çayın Ortasında Yılđın Adası	T. Budak-Derdiyoklar
99. Çekilmeyen Dertlerimiz Blşecek	H. Sarıaltın
100. Çektiğim Cevr İle Cefa	B. Aksüt
101. Çeşmeye Gediye Güzelin Hası	C. Özacar
102. Çıksam Baksam Ocakların Başına	E. Yılmaz
103. Çıktım Dağların Başına	K. Keskin

104. Çift Bağlamış Potinin Bağını	M. Uğurlu
105. Çok Sallanma Kavak Seni Budarım	S. Yılmaz-H. Eren
106. Dağlardan İndim De Düzde Yoruldum	H. Engüzel
107. Dağları Aştım Da Düzde Yoruldum	H. Engüzel-C.Öztaş
108. Dağlarının Daşlarınınan	E. Yılmaz
109. Dağlarının Taşlarınınan	C. Öztaş-B. Akkale
110. Dağınık Saçlı Köylü Kızı	C. Özacar
111. Dalgın Dalgın Bakar Boyun Bükersin	A. Göksu
112. Dam Başında Ufak Ufak Çizgiler	S. Yücedağ
113. Dam Üstünde Ufak Ufak Cızıklar	A. Yoksuli
114. Dam Üstünde Ufak Ufak Cızıklar	A. Metin
115. Dam Üstünde Ufak Ufak Cızıklar	Geleneksel
116. Dam Üstünde Uzun Uzun Bacalar	Derdiyoklar
117. Daracık Sokuda Yarma Döğülmez	H. Özerol
118. Davar Sürülendi Gitti Harmana	A. R. Çıplak
119. Değirmenin Ardı Kamış	P. Alkan
120. Değmen Benim Gamlı Yaslı Göğnüme	P. Alkan
121. Deli Gönül Hangi Dala Konarsın	A. Sağ-B. Akkale
122. Dere Kenarında Yılgın Adası	H. Eren
123. Dereler Coşarsa Göller Neydecek	E. Yılmaz
124. Dereye Aşağı Gidek Yarpıza	S. Yıldız
127. Dereye Aşağı Mil İnce İnce	C. Topal
128. Dereye Aşağı Yerler Hurmayı	İ. Ercan
129. Dereye İndim De Daş Bulamadım	B. Küpeli
130. Deryadayım Denizdeyim Göldeyim	H. Arı
131. Dolanı Dolanı Halpız'a Vardım	H. Engüzel
132. Dost Selam Göndermiş Alırım Amma	D. Yılmaz
133. Döğerberiçer Teker Teker Basıyı	Z. Korkmaz
134. Durnam Gider İsen Bizim Ellere	S. Yılmaz-E.Yılmaz
135. Dut Ağacı Düzdendir	K. Keskin
136. Dün mü Burdayydın Bugün mü Geldin	H. H.Orhan-E.Yılmaz

137. Dünya Seni Neylerim Ben	Ç. Bulut
138. Eğer Benim İle Gitmek İstersen	M. Sürücü
139. Eğrildim Bir Dolu İçtim	E. Yılmaz
140. Eğri Büğrü Giden Tiren Yolları	Y. Erol-S.Özerol
141. Ela Gözlüm Benden Ayrı Gidersen	E. Yılmaz
142. Ela Gözlüm Bu Yıl Bizim Ele Gel	A. Yoksuli
143. El Ediyi El Ediyi	Geleneksel
144. El Eyleyi El Eyleyi	S. Yılmaz
145. Elimi Atmadık Dallar Kalmadı	S. Yıldız
146. Engine Yolladım Gönül Kuşunu	B.Alkan
147. Er Kalkan Aşıklar Erdi Menzile	M. Temiz
148. Etek Sarı Sen Etekten Sarısın	V. Alkan-B. Alkan-T. Budak
149. Ettin Beni Bir Yaralı	F. Şahin
150. Evini Yaptırmış Gediğe Yakın	V. Alkan
151. Evlerinin Önü Asma Ağacı	S. Yücedağ
152. Evlerinin Önü Dere	K. Aslan- C.Öztaş
153. Evlerinin Önü Yılgın Adası	M. Çıplak
154. Evel Benim Okumama Bakarsan	...
155. Felek Bana Gülme Demiş	A. Duran Ercan
156. Fırat Kenanna Esvap Yumuşlar	F. Şahin- H. Durak
157. Fırat Kenannda Yüzen Kayıklar	Y. Tezcan
158. Fırsat Elde İken Gel Hakka Varak	H. H. Orhan
159. Gam Kasavet Kalkmaz Oldu Başımdan	M. Pektaş- C. Öztaş
160. Gam Yeyip Gam Çekme Divane Gönlüm	M. Temiz
161. Ganatlı Kapının Çifte Sürgüsü	T. Salman
162. Garip Gönlüm Gurbet Elde	İ. M. Temiz- M. Temiz
163. Geldi Geçti Kapımızdan Harınan	S. Yılmaz
164. Geldi Geçti Kapımızdan Harınan	H. Engüzel
165. Gel Güzelim Halımızı Danışak	A. R.Çıplak
166. Gelin Oldum Karabel'in Eline	B. Küpeli-K. Altınar-S.İşık
167. Gelir Diye Yollarımı Gözlerim	A. Yoksuli

168. Gemilerim Kaldı Derya Yüzünde	H. Arı
169. Gençler de Köylerden Kaçar	A. Çobani
170. Gınah Kekliğim İndi Pınara	K. Keskin
171. Kırmızılar Giymiş Alınan Oynar	H. Durak
172. Gide Gide Ben O Yarı Bulurum	B. Küpeli
173. Gide Gide Ben O Yarı Bulurum	S. Yılmaz
174. Gidi Gide Gavur Eli Yurdolur	E. Ercan-Z.Özerol
175. Gide Gide Yollar Senden Usandım	T. Budak- S.Özerol
176. Gidem Dedim Suna Boylum Ağladı	A. Ekici- K. Aslan
177. Gidiyorum Uzaklara	D. Yılmaz
178. Gine Havalandı Göğnümün Kuşu	B. Alkan
179. Gine Havalandı Göğnümün Kuşu	E. Yılmaz
180. Gine Kısmetimi Kaldırdı Felek	A. Aslantürk
181. Gine Kısmetimi Kaldırdı Felek	E. Yılmaz
182. Gine Kısmetimi Kaldırdı Felek	S. Yılmaz
183. Gine Kısmetimi Kaldırdı Felek	S. Yıldız
184. Gine Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan	A. Yoksuli
185. Gittim Ziyarete Diledim Dilek	A. Çobani
186. Gökçeklidir Bizim Elin Gülleri	E. Yılmaz
187. Gökteki Yıldızın Biri Piyade	H. Engüzel
188. Gökteki Yıldızı Sayan Olur mu	H. Engüzel
189. Gökteki Yıldızı Sayan Olur mu	A. Ekici
190. Göldeği'nda Kuşlar Figana Başlar	H. Engüzel
191. Göldeği'nda Kuşlar Figana Başlar	E. Yılmaz
192. Gönül Arz Eyledi Kendi Hanemden	E. Yılmaz
193. Gönül Bağlanın Gülü Kurudu	A. Yoksuli
194. Gönül Defterine Bir Mani Yazdım	A. Göksu
195. Gönül Geçmez Sevdiceği Güzelden	E. Yılmaz
196. Görünsün de Bizim Eller Görünsün	A. Yoksuli
197. Görünüyü Arguvan'ın Eteği	A. Ekici
198. Görünüyü Karşı Dağın Cılgası	H. Engüzel

199. Görünüyü Mişedi'nin Eteği	D. Yılmaz
200. Gözlerim Yollarda Her Gün Ağlarım	E. Yılmaz
201. Gözünü Sevdiğim Uykuya Yatmış	S. Kırca
202. Gurbet Ellerinde Yalnız Kalmışım	K. Aslan
203. Gücenmiş Sevdiğim Uykuya Yatmış	B. Alkan
204. Gül Dalına Konmuş Bülbül Yavrusu	A. R.Çıplak
205. Gül Dalına Konmuş Bülbül Yavrusu	Ç. Bulut
206. Gül Dalına Konmuş Bülbül Yavrusu	H. Eren
207. Güldürmedi Şu Cihanda Hayın Yar	M. Sürücü
208. Gül Yüzlü Sevdiğim İnan Bana Gel	M. Temiz
209. Gül Yüzünü Gizle Cihan Yanmasın	E. Yılmaz
210. Gündüz Hayalimde Gece Düşümde	T. İpşiroğlu
211. Güneşe Söylen ki Erken Doğmaya	E. Yılmaz
212. Güzelin Yurduna Vardım	H. Temiz
213. Güzel Seni Su Yolunda	N. Yoksuli
214. Güzel Ne Güzel Olmuşsun	E. Yılmaz
215. Güzel Yarım Bana Küstü	M. Pektaş
216. Hangi Dağa Varsam Karsız Dumansız	E. Yılmaz
217. Hangi Dağın Ardındasın Sevdiğim	A. Yoksuli
218. Hangi Dağın Ardındasın Sevdiğim	A. Gülabi
219. Hangi Gün Gözyaşı Yiyem	V.Alkan-B.Alkan-İ.Ercan
220. Hanı Merhem Bu Yaraya	V. Alkan
221. Hasretim Kırmızı Giyeni Görem	V. Alkan
222. Hasretim Yavruma Bir de Yarime	A. Çobani-E.Yılmaz
223. Hava Kararımı Kar mı Yağacak	S. Yılmaz
224. Hava Kararımı Kar mı Yağacak	E. Yılmaz
225. Hayın Benim Senden Aldığım Yara	A. Yoksuli
226. Hele Sorun Hele Gurbet Neyime	V. Alkan
227. Hele Sorun Hele Gurbet Neyime	E. Yılmaz
228. İğde Çiçeğinden Dilek Diledim	A. Aslantürk
229. İki Keklik Seke Seke	B. Alkan

230. İncelem Yarım İncelem	M. Balaman
231. İnişli Yokuşlu Arguvan Yolu	A. Aslantürk
232. İstanbul'un İçi Dolu Narınan	D. Yılmaz
233. İstanbul'un İçi Dolu Narınan	M. Sürücü-D.Yılmaz
234. İşte Geldi Bahar Yazlar	K. Keskin
235. İşte Geldim Gidiyorum Dünyadan	A. R.Çıplak
236. Kahpe Felek Sana Nettim Neyledim	Yılmaz-E. Yılmaz
237. Kaleden Kaleye Şahin Uçurdum	Geleneksel
238. Kalenin Dibinde Mal mı Yayılır	B. Alkan
239. Kalk Gidelim Leylam Yolumuz Irak	K. Keskin
240. Kanatlı Kapının Çifte Süngüsü	Ş. Belli-Z. Gündoğdu
241. Kanatlı Kapının Telli Sunası	A. Yoksuli
242. Kanlar Fıskırır Yüzüme	V. Alkan- B.Alkan
243. Kapının Önünde Öynük Dikiyi	Z. Salman
244. Kapısının Önü Bir Tarla Nohut	E. Yılmaz
245. Kapıya Bağlamış İğdiş Bir Kırat	E. Yılmaz
246. Kapıya Oturmuş Kurar Araba	M. Çelik
247. Karadır Kaşların Sıktır Sayılmaz	H. Engüzel
248. Karamuk Dalını Atmış Kenara	Ç. Bulut
249. Karamuk Dalını Atmış Kenara	R. Aslandoğan-M.Çelik
250. Karamuk Dalını Atmış Kenara	K. Keskin
251. Karlı Dağın Boranından Kışından	A. Aslantürk
252. Karlı Dağlar Karını Almış Karınan	M. Akarsu-E. Yılmaz
253. Karşıkı Dağları Kar Geldi Bastı	Z. Özerol-S.Çelik
254. Karşıda Gül Ağacı Gülüp Duruyu	M. A. Özdemir
255. Karşiki Tarlanın Ekini Seyrek	Anadolu Kızları
256. Kaşlarını Eğdirirsin	T. Budak
257. Katar Katar Olmuş Gelen Turnalar	T. İpşiroğlu-H. Yalçın
258. Kayalar Kayalar Yüksek Kayalar	A. Duran Ercan
259. Kayanın Dibinde mal mı Yayılır	A. Yoksuli
260. Kayıp Ettim Nazlı Yari Ararım	A. Yoksuli

261. Kazanın da Kalayı Var	B. Küpeli
262. Kırmızı G�llerin Sarı Tohumu	S. Kırca
263. Kırmızı G�llerin Sarı Tohumu	H. Engüzel
264. Kırmızı G�llerin Sarı Tohumu	E. Yılmaz
265. Kırmızılar Giyme Dedim Giymişsin	H. Arı
266. Kollanm Açımlı Koca Beydağı	A. Yoksuli
267. K�y�m Sana Gurbet Bana	V. Alkan-B. Alkan-A. Yoksuli
268. Kuruçay'dan �te Yana	V. Alkan-H. Durak
269. Küçük Yaşta Gurbet Elde	S. Meftuni
270. Lokman �are Bulamadı	B. Alkan
271. Malatya'dan Atma'yaça	K. Aslan
272. Malatya Elinde Kervanim mı Var	T. İpşiroğlu
273. Malatya Elinde Kervanim mı Var	A.R. Çıplak
274. Malatya Eline Serin Dediler	A. Aslantürk
275. Malatya Eline Serin Dediler	T. İpşiroğlu
276. Malatya'nın Kayısılan Er Biter	B. Alkan-E. Yılmaz
277. Malete'nin Yolu Tozdur Dumandır	Y. Erol-S. Özerol
278. Mesdana da Deli Gönül Mesdana	A. Yoksuli
279. Meyil Verdim Bir Abdalın Kızına	H. Engüzel
280. Mühür Gözlüm Bu Güzellik Sendeyken	E. Yılmaz
281. Mürvet Deyip De Temennaya Geçelim	S. Meftuni
282. Nasıl Unuturum G�l Yüzlüm Seni	A. Yoksuli
283. Nazlı Canan Şu Dünyadan G�çersen	A. Yoksuli
284. Nazlı Yara Selam Saldım Almamış	S. Gülabi-S. Özerol
285. Nazlı Yar Honuğu Deren Oldu mu	E. Yılmaz
286. Nedendir de Kömür Gözlüm Nedendir	H. Engüzel-M. Eroğlu
287. Ne Eyledim Kaşlanı �atarsın	A. R. Çıplak
288. Nefes Harceyleyip Salma Araya	E. Yılmaz
289. Ne Haldayım Kömür Gözlüm	E. Yılmaz
290. Ne Halda Ne Sorarsın Behey Gardaş	A. Yoksuli
291. Odaları �amdan Direk	B. Alkan-E. Yılmaz

292. O Güzel Saçını Kuru Daramış	H. Engüzel
293. Of Demezsem Bu Dert beni öldürür	E. Yılmaz
294. Otuz ç Gün Oldu Asker Olalı	A. obani
295. O Yar Karşıdan Geliyor	M. Çıplak
296. lmler Acısı Olur mu Böyle	A. obani
297. lrm de Geçmez İdim	A. Yoksuli
298. pp Kokladığım Domur Gllerin	B. Alkan
299. rdek rdek Yeşil rdek	E. Yılmaz
300. Ören'e Vardım da ren Haraba	A. obani
301. Örtün Pencereyi Esmesin Yeller	. Bulut
302. Paçamızdan ıkar Almanın Dalı	E. Yılmaz
303. Pınarım Başında Bir Gl Bitirdim	Z. Özerol
304. Pınarın Başını Cılga Eylemiş	M. Bektaş
305. Pınarın da Dibi Yeşil	M. Sürücü
306. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	H. Engüzel
307. Pınar Seni Neydip Neydip Netmeli	E. Yılmaz
308. Sabah Gneşiydin Alnıma Doğdun	K. Aslan
309. Sabah Gneşiydin Alnıma Doğdun	T. Budak
310. Sabahınan Bir Yel Esti	A. R.ıplak
311. Sabahınan Bir Yel Esti	Ş. Yıldız
312. Sabahınan Bir Yel Esti Dalıma	S. Özerol-E.Yılmaz
313. Sabahtan.Cemalin Seyran Eyledim	A. Ekber iek
314. Sabahınan Duydum Kanlı Olayı	A. obani
315. Sabahtan Kalktım ki Yerler Alaca	E. Yılmaz
316. Sabahtan Kalktım ki Davar Gidiyor	A. Çeliktaş
317. Sabahtan Uğradım Glсен Bağına	E. Yılmaz
318. Sabahtan Uğradım Glсен Bağına	İ. Ercan- A.eliktaş
319. Saçların Ağarmış Bir Hal Olmuşsun	B. Alkan
320. Sallanı Sallanı Ne de Durursun	H. Engüzel
321. Sana Bir Nasihatim Var	S. Yıldız
322. Sanki Bir Ettiğim Var ki Feleğe	A. Yoksuli

323. Sarı Çiçek Sarardıyı Dağları	B. Alkan
324. Sarı Çiçek Sarardıyı Dağları	H. Eren
325. Sarı Çiçek Sarardıyı Dağları	E. Yılmaz
326. Sebep Ola Sürüm Sürüm Sürüne	V. Alkan-B.Alkan
327. Seherde Uğradım Yarın Göçüne	E. Yılmaz
328. Seher Yeli Selam Söyle Yarime	B. Alkan-V.Alkan
329. Seher Yeli Selam Söyle Yarime	K. Aslan
330. Selman Oldu Alem Aldı Sözünü	H. Sarıaltın
331. Selvi Kavak Çıkar Seni Budarım	S. Kırca
332. Sene Bin Dokuz Yüz Elli Dokuzda	H. Özerol
333. Sevdasın Çektiğim Oy Nazlı Dilber	Akbabalar-N.Yoksuli
334. Sevdığı Güzeli Almayan Yiğit	V. Alkan
335. Sılanın Yolları Ufak Taşlolur	M. Pektaş
336. Sinem Dağlar Nazlım Nerede	Ç. Bulut
337. Siyah Perçemlerin Ahu Yüzlerin	T. İpşiroğlu
338. Siyah Saçlarını Deli Gönlüme	K. Aslan
339. Siyah Zülfün Bana Kelepçe Etsen	A. Aslantürk
340. Soğuk Olur Şu Halpız'ın Yoğurdu	T. İpşiroğlu
341. Soku Dibinde Kuzu	K. Keskin-Akbabalar-E. Yılmaz
342. Sordum Ulu Suya Neden Çağlarsın	A. Yoksuli
343. Su da Bir Akmak Bellemiş	İ. Güvercin
344. Su da Gelir Dolam Dolam	M. Sürücü
345. Su Değilim Akam Akam Durulam	A. Yoksuli
346. Suya Gider Sağ Elinde Sitali	H. Güner
347. Su Yolunda Su Yolunda	V. Aslan
348. Su Yolunda Yarı Gördüm	C. Özacar
349. Şimdi Soruyorum Sana	K. Aslan
350. Şimdi Yol Gösterme Bana	V. Alkan
351. Şu Dağların Oylumuna	V. Alkan-S.Özerol
352. Şu Dünya da Ademoğluyum Dersin	H. Sarıaltın
353. Şu Feleğin Beniminen İşi Ne	T. İpşiroğlu

354. Şu Gedikten Aşırdılar Yolumu	B. Alkan
355. Şu Gedikten Aşırdılar Yolumu	E. Yılmaz
356. Şu Gedikten Aşırdılar Yolumu	E. Yılmaz
357. Şu Gelen de Atlı mola	V. Alkan
358. Şu Giden Yolcuya Yol mu Dayanır	A. Metin
359. Şu Tarlanın Düzüne	A. Aslantürk
360. Tahtalar Döşedim Sucu Yoluna	H. Engüzel
361. Tahtalar Döşedim Sucu Yoluna	S. Yılmaz
362. Tarlası Dikenli Nasıl Biçecek	V. Alkan S.Özerol
363. Tatlı Dillim Ela Gözlüm Gül Yüzlüm	E. Yılmaz
364. Tedbirsiz Oturdum Meyhanede Bir Zaman	N.Karadeniz-A.S.Karaoğlan
365. Telli Sunam Sanma Sana Küserim	Ç. Bulut
366. Tiren Gelmiş Düdüğünü Vuruyu	E. Yılmaz
367. Uçurdular Yine Gönül Kuşumu	K. Aslan
368. Uzaklardan Beri Yönelip Geldim	D. Yılmaz
369. Verdiğin İkrara Gel Eyle Beni	V. Alkan
370. Vicdansız Dost Benim Gibi	D. Yılmaz
371. Yağmur Yağar Zülüflerin Yaş Eder	H. Engüzel
372. Yalandır Dünyanın Ötesi Yalan	B. Küpeli
373. Yaptıkların Yeter Tak Etti Cana	D. Yılmaz
374. Yarın Mendilini Aldım Alınan	D. Yılmaz
375. Yarın Mendilinin Ucunu Yaktım	T. İpşiroğlu
376. Yarın Mendilinin Ucunu Yaktım	T. Budak A.Çeliktaş
377. Yar Saçını Yan Taramış	V. Erkaya
378. Yaylacılar Göçtü Mola	Ç. Bulut
379. Yaylanızın Ufak Ufak Yokuşu	T. Budak
380. Yaylaya Giderken Yolun Olayım	T. Budak-Ç.Bulut
381. Yaylanın Havası Yazınan Gelir	Geleneksel
382. Yaylalann Nergiziyim	N. Çıplak
383. Yaz gelsin Yaz Gelsin Neyleyim Yazı	A. Ekici
384. Yazım Yazın Yaz Aylan Doğunca	H. Engüzel

385. Yemin Ettim Döneceğim Geriye	N. Yoksuli
386. Yeri Felek Yeri Gözün Kör Ola	A. Yoksuli
387. Yeşil Ördek Gölde Olur	H. Arı
388. Yine Bizim Eller Karımı Aldı	K. Aslan
389. Yollanmış Gidiyi Bir Telli Gelin	S. Yıldız
390. Yollar Seni Gide Gide Usandım	H. Durak
391. Yol Verin Dumanlı Dağlar	A. Yoksuli
392. Yoncasını Dam Üstüne Kurutmuş	B. Küpeli
393. Yüce Dağdan Bir Yol İner	A. Ekber Çiçek-B.Akkale
394. Yüce Dağlar Niye Coştun Bu Kadar	C. Öztaş
395. Yüce Dağlar Yine Duman Kış Olmuş	Ç. Bulut
396. Yüklemiş Göçünü Tay Eylemişsin	A. Göksu
397. Yüksekdir Ayvanı Yele Karşıdır	Akbabalar
398. Zalım Yar Senin Elinden	K. Aslan
399. Zehrolsun Gurbetin Parası Pulu	T. İpşiroğlu

3.1.5. Arguvan Türküleri-Metinler (TM):

1.

Acep bir dağ var mı başı dumansız
Bir aşka düşmüşüm vakit zamansız
Yandım ateşine dinsiz imansız
Sular gibi çağlar çağlar yanarım

Kapılmışım yağmurlara taşkına
Bir durağım yoktur döndüm şaşkına
Şuracıkta bir vefasız aşkına
Sular gibi çağlar çağlar yanarım

2.

Adanacılar yürüdü
Dağları duman bürüdü
Sür be şoför makineyi
Yarın yaylası göründü

Yorgun deli gönül yorgun
Göğnüm bir soysuza (güzele) vurgun
Böylolduğün bileydim
Konuşurdum uğrun uğrun

Sorkunluğun başı yaşlı
Akşam oldu gölge bastı
O gelin sudan geliyi
Gasaveti beni bastı

İlk Dörtlük; “Adacılar da yürüdü/Dağları duman bürüdü/Sür be şoför arabayı/Yarın yaylası göründü” ve “Yaylacılar da yürüdü/Dağları duman bürüdü/Durma yerit arabayı/Yarın yaylası göründü” biçimlerinde de söylenir.

3.

Ağ ellere yakmış elvan kınayı
Tez elden uçurdum telli durnayı
Ela göz üstüne siyah sürmeyi
Çeken yarım de beni öldürür

Ardından ağladım ben yana yana
Yürek ister ayrılığa dayana
O güneş yüzünü dönderip bana
Bakan o güzel de öldürür beni

Yüklenmiş Yoksuli gayri göçünü
Ben çekerim o yavrunun suçunu
Omuzdan aşağı siyah saçını
Döken güzel de beni öldürür

4.

Ağgöl seni camekanda görmüşler
Siyah saçın sırma ile örmüşler
Ürüyamda seni bana vermişler (*)

Beni böyle yakar gor gider misin
Evvel sevip sonra terk eder misin
Yar eğlen eğlen dur ben de gelem

Deli boyraz gibi acı esmedim
Kaderime küsdüm sana küsmedim
Ben o yardan umudumu kesmedim

Bağlantı

(*) “Ürüyamda seni bana vermişler” dizesinden sonra, “Urüyalar acep essah olur mu” dizesi de söylenir.

5.

Ağlamadık günüm var mı
Gözlerimden sorun sorun
Gözüm yaşı kurumuş mu
Gözlerimden sorun sorun

Buldum kayıp ettim yarı
Ağlıyorum zarı zarı
Dizimde büyüttüm yarı
Yanlarımdan sorun sorun

Allı morlu giymiş miyim
Düğün bayram görmüş müyüm
Kara kına yakmış mıyım
Ellerimden sorun sorun

6.

Ağlayı ağlayı düştüm yollara
Eremedim bir menzile gün aşdı
Bir ahu gözlünün meftunu oldum
Varamadım bir menzile gün aşdı

Aldırdım elimden gonca gülümü
Mevla gurbet ele saldı yolumu
Gün be gün artırdı ahu zarımı
Varamadım bir menzile gün aşdı

Bir vefasız yarden çektim zulümü
Bu çağımda kabul ettim ölümü
Kimseye bırakmaz garip halimi
Duramadım bir menzile gün aşdı

Her dizenin sonunda “Leley leley yoksulum” bağlantısı söylenir.

7.

Ağlayı ağlayı yollara düşmüş
Malatya’ya doğru ağlar bir gelin
Hasretin elinden yüreği yanmış
Sivas’a yukarı ağlar bir gelin

Sorma aşık ben dertlinin biriyim
Ben sılama doğru ağlar giderim
Hem sılamdan hem yavrumdan ayrıldım
Ben köyüme doğru ağlar giderim

Neyden gurbet eli senin bu halin
Ağarmış saçların bükülmüş belin
Öyle melül mahzun koynunda elin
Maraş’a aşağı gider bir gelin

Çok bekledim bu ayrılık bitmedi
Her nere vardım sa yüzüm gülmedi
Dünya bizi gülenlere katmadı
Ben sılama doğru ağlar giderim

8.

Ahu gözlüm bu yarayı
Senden aldım senden aldım
Başıma bütün belayı
Senden aldım senden aldım

Sinemde yanan ateşi
Bağrıma bastığım taşı
Gözlerimden akan yaşı
Senden aldım senden aldım

Emeğimi muradımı
Sevabımı günahımı
Aşk meyinin kadehini
Senden aldım senden aldım

Hiç sormadın Yoksuli'yi
Harap etti aşkın yayı
Çaldığım bu tamburayı
Senden aldım senden aldım

Bazı dizelerden sonra ‘‘guzu guzu’’ dörtlük yinelemelerinden sonra da ‘‘Vallah bu derdi Zeynom- senden aldım’’ katması vardır.

9.
Akşamı getiren sesleri dinle
Dinle de gönlümü alır yengisi
Saçlarından tutup kara gözlerin
Bir köşede olur vergisi

Zalim gardaş aman
Haksız gardaş aman

Tabip gelse yaralarım eyolmaz
Hangi derde nerde derman bulayım

Lokman mıyım sana derman bulayım
Allah mıyım sana derman bulayım
Bağlantı

10.
Akşam oldu gün dağlardan aşmıyı
Deli gönül bildiğinden şaşmıyı

Doldurmuş kadehi almış elin

O nazlı yarım de alıp içmiyi

Yeşil kurbağalar öter göllerde

Kırıldı kanadım kaldım yollarda

Anasız babasız gurbet ellerde

Ya ben ağlamayan kimler ağlasın

Geldi geçti kapınızdan harman

Aldı soğuk suyu içti terinen

Hasta düştüm yataklarda yatarım

Yanıma gelmedi çürük narınan

Bazı söyleyişlerde 3. dörtlük yerine aşağıdaki dörtlük okunur:

Kurban olam senin gibi güzele

Sarardı gül benzim döndü gazele

Sen eliğnen beni endir mezere

Üstüme toprağı ver gele güzel

Ayrıca; “Öleneçe bu dert ben öldürür” ya da; “Ben ölmezsem bu dert beni öldürür” biçiminde bağlantılar vardır.

11.

Akşam olmuş karanlığa kalmışım

Ne gülmüşüm ne muradın almışım

Her gelip geçenden sorar dururum

El zanneder ben dengimi bulmuşum

Bugün şansıma da bir imcek attım

Gurbet bana sıla sana düştü yar

Hemen vardım bilet aldım gişeden

Ağlama iş işten gayrı geçti yar

12.

Aldı yüreğimi dert ile sızı
Dillerim Allah'tan kurtarsın bizi
Sen bir koyun ol ben kuzu
Barabar geçirek baharı yazı

Ağlamaaa ağlamaaa
Yaran olam ağlamaaa

Karşiki yaylanın cılga yolları
Durmada çağlıyor dere sular
Bize mesken oldu gurbet elleri
Kaldı mı ya ömrümüzün baharı

Bağlantı

Her dizeden sonra “Derdi güzel ağlama” katması söylenir.

13.

Anam yaralanmış yatak yatmıyor
Erkeksiz bacada duman tütmüyor
Yavrularım ufak silah tutmuyor
Kavuş imdadıma sen emmimoğlu

Neyleyim neyleyim
Densiz adam ben de seni neyleyim
Halden bilmez ben de seni neyleyim

Beşi birden bir odaya girdiler
Sağ yanımdan pencereyi kırdılar
Çarpışa çarpışa beni yordular
Kavuş imdadıma sen emmimoğlu

Bağlantı

Emmim oğlu kayıplara dalmışsın
Doğdu kervankıran geri kalmışsın
Ardım sıra aramağa gelmişsin
Kesildi m¼mk¼n¼m d¼řt¼m yollara

14.

Ara ver de karlı dağlar ara ver
G¼t¼r selamımı nazlı yara ver
Eğer o yar selamımı almazsa
Geri getir selamımı bana ver

Aşır kadir Mevla'm dağları aşır
Yarım g¼zel amma g¼zleri yeşil
Ne ağlarsın benim biçare g¼đn¼m
Ne de g¼zel gelir bulunmaz eşin

Dağlar sizin kışınıız da zor mola
Acep yarım bu eller de var mola
Açsam kapısını girsem içeri
Nazlı yarım sefa geldin der mola

Geldi geçti kapımızdan harman
Nazlı yar da soğuk almış terinen
Yedi yıldır yataklarda yatarım
Yanıma gelmedi ç¼r¼k narınan

15.

Arguvan'dan y¼kletmiřler g¼ç¼n¼
Daramışlar ørmemiřler saçını
Anam da arasın kızlar içini
Taş deyi duvara koydular beni

Yüce dağ başına yapmış arılık
Sen düşürdün gül benzime sarılık
İster ölüm olsun ister ayrılık
Her ikisi beni buldu neylerim

16.

Arguvan'ın yolu tozdur dumandır
Beni beyle eden ahdır amandır
Ben gideceğim geleceğim gümendir
Onun için ağlar ağlar giderim

Malatya eline serin dediler
Kernek Kanalı'na derin dediler
Gelenden geçenden ben seni sordum
İkindiye doğru gelir dediler

Uzun olur şu Almanya yolları
Konuşurlar anlaşılmaz dilleri
Açtı mola Arguvan'ın gülleri
Onun için mecnun mecnun gezerim

Seherde çütçüler çüte yollanır
Gelin türkü söyler güzel sallanır
Çok bakma sevdiğim adın dillenir
Onun için ağlar ağlar gezerim

17.

Arguvan'ın yolu tozdur dumandır
Bizi böyle eden ahdır amandır
Ben giderim geleceğim gümendir
Onun için ağlar ağlar gezerim

Karanfil ıslattım kalaylı tasa
Nerde güzel görsem hep boydan kısa
Sen beni düşürdün tükenmez yasa
Onun için ağlar ağlar gezerim

Uzun olur Almanya'nın yolları
Konuşurlar anlaşılmaz dilleri
Açtı mola bizim elin gülleri
Giden güzel sılasına dönmeyi

Yürü güzel kemendim ol tacım ol
İstemezsen gel anam gel bacım ol
Ben ölürsen salacama sicim ol
Sağın solun neşe verir Arguvan.

18.
Arguvan yolları cızı da cızı
İçerime koydu ince bir sızı
Zıkkım düşün Almanya'nın karına
Vallahi de gitti unuttu bizi

Halpız'ın yerinde harman yeri var
Sıktırmış kemere ince beli var
Şekerden kaymaktan tatlı dili var
Kaymak yiyen dillerine kurbanım

Giden yolculara yol mu dayanır
Esen ürüzgara kar mı dayanır
İstanbul değil ki gidem de gelem
O irak yerlere can mı dayanır

Gide gide ben o yarı bulurum
Boynum eğer yamacında dururum
Eğer o yar benden kurban isterse
Keser tatlı canımı kurban veririm

19.

Arkasına giymiş kırmızı çuha
Yarım gurbet elde gözlerim çıha
Dilerim Allah'tan askerlik gaha
Seni alanaça ben neydeceğim

Benim yarım gurbet ele yollarır
Sallanı sallanı ceket kollanır
Benim yarım güzellere düşkündür
Nerde güzel görse orda eğlenir

Yeri güzel yeri töremeyesin
Kör ola gözlerin göremiyesin
Benden başkasına meyil bağlarsan
Kırıla kolların saramıyasın

İlk dörtlükte “askerlik” yerine “gurbetlik” sözcüğü de kullanılır.

20.

Arkasına giymiş kırmızı çuha
O yar asker olmuş gözlerim çıha
Dilerim Mevla'dan askerlik gaha
O Allah bize de zulüm eyleyi

Arkasına giymiş aldır işliğı
Yarı gurbettedir gelmez dışlığı
Uğruna koymuşum ben bu gençliğı
Seni alanaça da ben neydeceğim

Benim yarım gurbet ele yollanır
Salını salını da ceket kollanır
Benim yarım güzellere düşkündür
Nerde güzel görse orda eğlenir

Karadır kaşların kirpiğin sıhtır
Aradım cihanı menendi yoktur
Şu garip dünyada hiç kimsem yoktur
Onun için arz ederim sılayı

O yara gönderdim de fildişi tarak
Otur da zülfünü gerdana bırak
Ne yapayım sevdiğim aramız ırak
Aramızda yıkılası dağlar var

4. dörtlükte “sıktır” sözcüğü yerine “oktur”; son dörtlükteki “otur da zülfünü” yerine “tara da zülfünü” biçiminde söyleyişler de vardır.

21.

Ar mudun dalında öten kuş mola
Mektubun gelmiyi yollar kış mola
Sen orada ben burada hasretim
Bilmem bağrım demir mola taş mola

Yüce dağlar sıralanmış karınan
Yok mu evinizde Müslüman olan
Beni barıştıra nazlı yarınan
Köyün ortasında koydu yar beni

Bülbül olur gül dalında öterim
Ağlama nazlı yar senden beterim

Eğer içinizde dertli yoğusa
Ben dertliyim hepinize yeterim

22.

Armutun dalını pazar eylemiş
Kaşını gözünü nazar eylemiş
Gözünü sevdiğim aman el kızı
Siteli koluna halka eylemiş

Eylemi de kara gözlüm eyle mi
Senin ile benim ahdım beyle mi

Yüce dağ başına yatmış uyumuş
Ela gözlerini uyku bürümüş
Evel küçüğüdü şimdi büyümüş
Büyümüş de yar yüzüme bahmıyı
Bağlantı

Karadır kaşların gözlerin üzüm
Bir kara kaşlıya vermişim özüm
Çok niyaz eyledim geçmedi sözüm
O hayın yar çıkmış ellerde gezer

Bağlantı

Yüce dağ başında bir top kar idim
Yağmur yağdı rüzgarınan eridim

Evel yarın sevgilisi ben idim
Şimdi uzaklarda gezen ben oldum

Bağlantı

Karanfil ekmişim gül ekmemişim
Unutmuş dibine su dökmemişim
Ayrılık dediğin ben çekmemişim
Çekerim ayrılık seni bir zaman
Bağlantı

Karadır kaşların benzer kömüre
Senden ayrılması zarar ömüre
Kolumu da bağlasalar zencire
Gene deli gönül yardan ayrılmaz
Bağlantı

23.

Armut ağacına da yaslanmayasın
Yarım var diye de güvenmeyesin
El kızı dediğin uçan bir kuştur
Sakın sözlerine inanmayasın

Yürü güzel kemendim ol tacım ol
Darılma sevdiğim anam bacım ol
Ben ölürsem salacama sicim ol
Onun için ağlar ağlar gezerim

24.

Armut ağacının olmaz budağı
Yayla kaymağına benzer dudağı
İstemem Mevla'dan yarin adağı
Ölmem amma bu dert beni öldürür

Görünsün de bizim eller görünsün
Elin köyü görüne ki bana ne

Sallansın da benim yarım sallansın

Elin yarı sallana ki bana ne

25.

Armut ağacının olmaz budağı

Yayla kaymağına benzer dudağı

İstemem Mevla'dan yarin adağı

Ölmem amma bu dert beni öldürür

Serin olurda bizim elin yaylası

Düz müyümüş Arguvan'ın ovası

Garibin gurbette olmaz yuvası

Ölmem amma bu dert beni öldürür

Görünüyü bizim elin yaylası

Elin köyü görüne ki bana ne

Giyinip kuşanmış sallanıp gezer

Elin yarı sallana ki bana ne

26.

Arpalar destesiyem -de- arpalar destesiyem

Güzeller hastasiyem -de- güzeller hastasiyem

Yar gülün ayrı bitmiş - vay gülüm oğlan oğlan

Ben onun ustasiyem

Yar yar yar yar yar

Balam yar balam yar balam yar

Yar yaylada ben burada kalam yar

Arpa derdim sd iken
İçinde sarı diken
Gel beraber gidelim
Sen gız ben oğlan iken

Hamazlar hamazlar hamazlar(*)
O yar ile sallanmaya gomazlar

Elliğim elimde ola
Orağım belimde ola
Yakarım tarla seni
Nazlı yar yanımda olsa

Yar yar yar yar yar
Balam yar balam yar balam yar
Yar yaylada ben burada kalam yar

Akşamın ışınıyan
.....
Bir gız bostan ekiyor
Gözünün yaşıyan

Hamazlar hamazlar hamazlar
O yar ile sallanmaya gomazlar

(*) “Hamazlar”; gammazlar, ihbarcılar anlamında kullanılmıştır.

27.
Askere gedyim ağla nazlı yar
Kırıldı kollarım bağla nazlı yar
Üç gün izin aldım geldim yanığa
Bütün dertlerini söyle nazlı yar(*)

Kanatlı kapının çifte sunası
Mosmor olmuş ellerinin kınası
Ne nazlı büyütmüş zalim anası
Dememiş ki el kapısı görecek

(*) “Ne derdin var ise söyle nazlı yar” biçiminde yinelenir.

28.

Aşağıdan bir yel esti
Irgaladı dallarımı
Ne dedim de niye küstün
Niye kestin dillerini

Alınan mı morunan mı
Altınların korunan mı
İstedim de vermediler
Kaçırayım zorunan mı

Bu dağların öte yüzü
Gün vurmada erir buzu
Seni de zalimin kızı
Niye kestin dillerini

Bağlantı

Çalı mıyım çalı mıyım
Ben çalının dalı mıyım
Doğru söyleyin ahbaplar
Ben çirkinin harcı mıyım

Bağlantı

Yinelemede, “Eller sürmüş harman etmiş-Daha seni alır mıyım” biçimindedir.

29.

Aşağıdan bir yel esti dalıma
Almıydın niye girdin kanıma
Yarın mahşer günü sen gel yanıma
Orada kozları bölek sevdiğim

Karşı dağı duman aldı pus aldı
Uzun ömrüm yar yolunda kısaldı
Bana derler sevdi sevdi usandı
Ben usanmam bana böhtan ederler

Ben de bu yaylanın nesine geldim
Meleşir koyunlar sesine geldim
Gelin ölmüş derler yasına geldim
İfade vermeden öldü bu gelin

30.

Aşağıdan gelir benim köşmelim
Sevdim amma sevdiğime pişmanım
Sallanma karşımda kanlı düşmanım
Duyar düşmanlarım şadıman olur

Bülbülüdüm geldim kondum dikene
Tükettin ömrümü ömrün tükene
Sen de dersin benden başka yar yoktur
Gine deli gönül buldu bir tane

Her sabah her sabah uyanamazsın
Sabahın yeline dayanamazsın
El kızı dediğin uçan bir kuştur
Sakın sözlerine inanmıyasın

Asam dedim Şu dağların kurdu var
İçerim de bir güzelin derdi var
Bir kara kaş bir kara göz sende var
Bir çekilmez deli gönül bende var

3. Dörtlükteki “El kızı” yerine “Eloğlu”; “Sakın sözlerine” yerine “tatlı dillerine” kullanıldığı da olur.

31.

Aşğıdan gelir bir kanlı melek
Yolumu yolsuza düşürdün felek
Seni sevdim diye ölmem mi gerek

Kıyma zalim kıyma canıma kıyma
Aldanıp ellerin sözüne uyma

Orucu tuttum da bayram etmedim
Emrinizden gayri bir iş tutmadım
Doğrudan ayrılıp eğri gitmedim

Kıyma zalim kıyma canıma kıyma
Aldanıp ellerin sözüne uyma

32.

Aşğıdan gelir ey gaşı gara
Gaşın gara ise ezelden yara
Dök gerdan üstüne de zülfünü tara
Sürme çekmeyinen gaş kara olmaz

Ha dağlar ha dağlar
Elleri goynunda bir gelin ağlar

Güzel ver ki yüzüğünü saklayam
Yemin edem parmağıma dahmayam
Senden başgasına meyil verirsem
Yedi sene bu yatahdan galhmayam

Al beni al beni
Ağ gerdanın üstüne sar beni

Karşıdaki karlı dağları yarsalar
İçindeki gonca gülü derseler
Herkesi de sevdiğine verseler
Gönül de gocamaz ölene gadar

Al beni al beni
Ağ gerdanın üzerine sar beni

33.

Aşağıdan gelir omuz omuza
Çiğdem de karışmış güle nergize
Benden selam olsun o vefasıza
Baba bayramınız mübarek olsun(*)

Duvara yaslandım cigaram içem
Yağlı kurşun geldi nereye kaçam
Kanadım yoktu ki havaya ucam

Bağlantı

Yorgun yorgun vardım orak biçmeden
Köyün çeşmesinden bir su içmeye
Yağlı kurşun gelir ciğer delmeye

Bağlantı

(*) Yinelemede, “Kirve bayramınız mübarek olsun” biçimindedir.

34.

Aşğıdan gelir yarimin göçü
Gine mi göç ettin canımın içi
Cebimde sakladım verdiğin saçı
Belki salacama ilazım olur

Aman dağlar aman
Sunam ağlar aman

Yüce dağ başında bir topça diken
Ayrılık değil mi belimi büken
Eğil sunam eğil bir daha öpem
Eller öper yüreğime dert olur

Bağlantı

35.

Aşğıdan yar geliyi
Kutnu giymiş dar geliyi
Ben sevdim de eller aldı
Bu da bana zor geliyor

Eğlen güzel eğlen güzel
Ben de gelem

Aşğıdan bir yel esti
Esen harman yeli sandım
Gelen benim yarım sandım

Bağlantı

Kara koçu boyamadım
Ben güzele doyamadım
Cümle kuşlar yuva yapmış
Bir kuş kadar olamadım

Bağlantı

36.

Aşağı mahallenin kışı mı geldi
Kınalı parmağın beşi mi geldi
Kurban olam yağıl alma ben sana
Sana nazlı yarın dişi mi değdi

Süyüğün başında üşüdüm durdum
Üşümedim amma belamı buldum
Seher vakti ben o yari gördüm
Seherde sallanan güle benzersin

Altmışlı yıllarda Hekimhan'ın Hacılar köyünden olan Kemal KESKİN okunmuş ve TRT'de yayınlanmıştır.

37.

Aşam dedim aşamadım başından
Karlı dağın boranından kışından
Dilerim Mevla dan yüzün gülmesin
Ayrılсын vatanından eşinden

Yollanmış gediği bir telli gelin
Gelin gideceğin yolun vakti mi
Arefe gününde bayram ayında
Boynuma dolanan kolun vakti mi

Giderim giderim günler er iken
Ben feleği gördüm adam yer iken
Dallanıp da budaklanam der iken
Felek kırdı kanadımı kolumu (*)

(*) Yinelemede, “Felek beni nazlı yardan ayırdı” biçimindedir.

38.

Aşan bilir karlı dağın ardını
Çeken bilir ayrılığın derdini
Bülbül nereden almış gülün rengini
Gül alıp satmanın zamanı değil

Yüce dağ başından aşırдын beni
Tükenmez bir derde düşürdün beni
Madem güzel göğün yağudu bende
Neden doğru yoldan şaşırдын beni

Has bahçede bülbül oynar gülünen
Çocuk muyum yaldadıydın dilinen
Yüzü benim inen kavli elinen
Bir ağzında kırk dili var yalancı

Bir kar yağmış İstanbul’un düzüne
Yarım hayal oldu benim gözüme
Yardan mektup aldım sürem yüzüme
Görem hele yar kokusu gelir mi

İstanbul’un içi dolu narınan
Uzak düştüm görüşemem yarınan
Yarım bana selam salmış elinen
Divan’oldum ağlar ağlar gezerim

39.

Aşan bilir karlı dağın başını
Çeken bilir ayrılığın derdini
Ben senden kaçardım gene mi geldin
Esme seher yeli sine mi deldin

Bir güzel karşıda gülüp duruyu
Çiçeği burnunda solup duruyu
Kim ağlatmış benim nazlı gülümü
Gözünün yaşını silip duruyu

Yeri selvi boylum yolundan azma
Ben murat almadım bari sen kalma
Yılda gönderirsen bir tane elma
Koklayıp koynumda gezdireceğim

40.

Aşkın derdine düşeli
Mecnunum ağlar gezerim
Sazım çağlayıp coşalı
Sel oldum çağlar gezerim

Güreşirim her gün dertle
Az kalsın marifet elde
Derdinden döndüm Eyyüb'e
Yaramı bağlar gezerim

Seyranı aşkın turunda
Tecelli gördüm nurunda
Gerçeklerin huzurunda
Çürüğüm sağlar gezerim

41.

Ateş olmayınca duman mı tüter
Güller açmayınca bülbül mü öter
Sanırdım ki benden başka dertli yok
Senin derdin benimkinden de beter

Gece gündüz görünürsün gözüme
Bir ateştir düştü yanar özüme
Elim tutmaz düzen verem sazıma
Ne cevap verirsin sen bu sözüme

Suya gider sağ elinde sitili
Başında da beyaz yazma atılı
Ha dedim ki suna boylum sen olan
Sen olmazsan yükletirim mitili

Dam üstünde gömme bacalar
Uzun olmuş yatılmıyor geceler
Malatya'yla Maraş'taki hocalar
Dua edin ben o yara kavuşam

Tekli dizelerin sonunda “Gülom gülom nolacak”, çiftli dizelerin sonunda “Bu halımız nolacak” katmaları söylenir.

42.

Atımı bağladım iğde dalına
Oturup ağladım kendi halıma
Bir kağıt kalem verin elime
Yazam ahvalimi da verem eline

Sallandı kekliğim indi pınara
Geri dur ki güzel atım sulana
Beni yardan yarı benden edenler
Güz ayları torba taka dilene

Bugün nazlı yara candan sır ettim
Baktı bana kıya kıya yürüdü
Yar hançeri şöyle vurdu sinama
Vardı al kanlarım aktı yürüdü

El ele tutmuş da gelen güzeller
Tanrı selamını almaz mısınız
Mevla sizi süs için mi yaratmış
Biz gel demeyince gelmez misiniz

43.
Ay buluda girmiş gece yarısı
Üstüme yağıyor nisan dolusu
Sevda çekenlerin gelmez uykusu

Yağma yağmur yağma yol çamur olur
O yarım yoldadır gelmek zor olur

Ufuk da kararmış güneş doğmuyor
İnsafsız geceler sabah olmuyor
Yara gideceğim engel koymuyor

Bağlantı

Teslim BUDAK tarafından iki dörtlük olarak okunan türkü, A. Seydi KARAOĞLAN tarafından da okunmuş olup; kendisine göre dörtlükler eklediği görülmüştür.

44.

Ay gibi görünür bana
Gülen gözlerin gözlerin
Yaktı beni dedim sana
Gülen gözlerin gözlerin

Bah cemalin beni netti
Hasretinle yaktı getti
Çöllerdeki mecnun etti
Gülen gözlerin gözlerin

Seyit Meftuni der mola
Sarılsın boynuna dola
Benim gibi yanar mola
Güler gözlerin gözlerin

45.

Ay yıldızlı doğar yüksek geceden
Işık verir pencereden pacadan
Uykusuz mu kaldın dünkü geceden

Kurban olam yar
Bugün burda kal
Dağlar kışımış
Yolcum üşümüş
Kurban olam yar

Mihrican mı değdi gülün soldurdu
Felek kimi baştan başa güldürdü
Gel oturak senle helallaşalım
Dertlerimiz son ayında doldurdun

Bağlantı

Aşğıdan gelir eli boş değil
Söylerim söylemez gönlü hoş değil
Ben o yarın gaşlarına vurgunum
Baş yastığı kendisine eş değil

Bağlantı

46.
Bağlarına inemedim gazelden
Gözün kör mü sevmeyeydin ezelden
Mevlayı seversen doğrul mezerden
Sen doğrul ki ben yerine gireyim

Olmaz olsun kör kader

Gökteki yıldızı sayan olur mu
Benim gibi yare yanan olur mu
Yediğim içtiğim ağuyla zehir
O da gider yare ayan olur mu

Olmaz olsun kör kader

Gökteki yıldızın da üçü terazi
Dermen arar oldum yok mu birazı
Benim derdim hiç bir derde benzemez
Ne bahar belli ne gışı yazı

Olmaz olsun kör kader

Yinelemede, “Toprağı üstüme de ser yavaş yavaş” biçimindedir. Türkü, “Kör Kader” adıyla bilinir.

47.

Bağlarına inemedim gazelden
Gözün kör mü sevmeyeydin ezelden
Seversen Mevla'yı doğrul mezerden
Sen doğrul ki ben gireyim yerine

Yüce dağ başında aşırdın beni
Tükenmez bir derde düşürdün beni
Madem güzel gönlün yoğudu bende
Neden doğru yoldan şaşırdm beni

Yüce dağ başında kamer tay olur
Yar beni duyarsa ömrü zay olur
Ellerin sevdası üç beş ay olur
Bizim sevda vardı yıla dayandı

Türkü, "Kör Kader" adıyla bilinir.

48.

Bağlarına vardım bağlar bozulmuş
Jandarmalar karakola dizilmiş
Sultan bizim evrak nice yazılmış
Sultanım Sultanım ela Sultanım

Bağlarına vardım armutlu dutlu
Sultanın giydiği gareli kutnu
Mahkemeye girdim kalbim umutlu
Ver elini burdan gidek aslanım

Her bayramda giyer fistanı kare
Sen beni düşürdün tükenmez zara
Ancak bu işleri dayın uğara
Sultanım Sultanım ela Sultanım

49.

Bahçede bir bülbül ağlar
Gölün elinden elinden
Gazel olmuş solmuş bağlar
Gölün elinden elinden

Akşam olur güneş batar
Viranda baykuşlar öter
Ferhat da külüngün atar
Yarın elinden elinden

Derelerde sular çağlar
Hastadan ne bilir sağlar
Başı duman duman dağlar
Karın elinden elinden

Erisin dağların karı
Gönül çeker ahu zarı
Dökülmüş bahçenin varı
Samın elinden elinden

Hüseyini'yem sözün söyler
Bilmem felek beni neyler
Mecnun da Leyla'sın arar
Çölün elinden elinden

50.

Bahçenizde bir taş attım vişneye
Kimseler yarından ayrı düşmeye
Beni yardan yarı benden ayıran
Yüreğine yağlı kurşun işleye

Dağı var ovası var
Her kuşun bir yuvası var
Mevla'm vermiş bana bir dert
Çekilecek neresi var

Bahçenize vardım yağmur yağıyı
Yaslanmış duvara boynun eğiyi
Dedim canan niye boyun eğersin
Dedi babam beni sana vermiyi

Bağlantı

Bahçenizde sarı ayva soymadım
O yar bana ben o yara doymadım
İndim ki bahçeye intizar edem
Küçük idi nazik idi kıyamadım

Bağlantı

51.
Bahçesine girdim gülü dermeye
Güllerin içinde de yarı görmeye
Kaşlar yaya hasret gözler sürmeye
Usul boylarına da gurban olam yar

Yandım atasına da kül etme beni
Ellerin yanında da el etme beni

Sevdiğim oturmuş pınar başına
Nispet eyler kirpikleri kaşına
Yüz bin can kurbandır bir bakışına
Selvi boylarına da gurban olduğum

Bağlantı

52.

Bana bir sadık yar halımdan bile
Ağlarsam ağlaya gülersem güle
Yıkılan yerine taş duvar öre
Ben ağlarken güler yari neyleyim

Meyveler içinde sevmem alıcı
Keskin olur nazlı yarın kılıcı
Can almaya gelmiş canım alıcı
Ben can mı veririm can gelmeyince

53.

Başıma vurdun da delettin beni
Döktün yaprağımı çalettin beni
Her olur olmaza kul ettin beni
Varıp bir kötüye kul ettin beni

Ayın altındaki yıldız örüşen
Yardan haber geldi hali perişan
Ben yarımı nerde olsa tanırım
Bildiğim yerinde vardır bir nişan

Odayı toz aldı dolabı duman
Gediyim sevdiğim uykudan uyan
Elini elime aldığım zaman
Demedin ki ayrılık var ölüm var

54.

Belanı Belanı aştık Belanı
Garip bülbül yitirmiş de gülünü
Deli gönül gene buldun belanı
Bülbülüm bir yandan gülüm bir yandan

De yürü yürü yürü yürü
Hayın yürü yürü ooooy

Şu Belan'ın başı dumandır bazı
Nice yüreklerde ateşi közü
Bir ceylan ile de peşinde kuzu
Ceylanım bir yandan kuzum bir yandan

Bağlantı

Yoksuli der yeri Belan yaylası
Konaklamış nazlı yarın obası
Dildin dile aşiretin türküsü
Karalı bir yandan sazı bir yandan

Bağlantı

55.
Ben bu yaylaları yaylayamadım
Suları soğuktur da boylayamadım

Ülger doğmasın
Sabah olmasın

Güzelin gönlünü eğleyemedim
Guruya gaderim de yardan ayrıldım

Elin garezi
Ayırdı bizi

Çekerim sevdanı gurbet elinde
Yarım dile düşmüş elin neyine

Ülger terazi

Ayırđı bizi

Zorunan vermişler de köyün beyine
Guruya gaderim de yarden ayrıldım

Elin garezi

Ayırđı bizi

56.

Ben bu yaylaları yaylayamadım
Suları soğuktu da boylayamadım

Ülger doğmasın

Sebep oğmasın

Bir yarin gönlünü de eyleyemedim
Guruya gaderim de yardan ayrıldım

Ülger doğmasın

Sebep oğmasın

Gökçeklidir de yaylaların gülleri
Gaymaktan tatlıydı da yarin dilleri
Mevla'm güldürür mü garip kulları
Bir gazez yüzünden yardan ayrıldım

Garezin böylesi de düşman başına
Zehir kattı da ekmeğime aşma
Nolur dertli yazın mezar taşıma
Kör ola gaderim de yardan ayrıldım

Birinci dörtlükteki bağlantılar diğeri dörtlüklerde de söylenir.

57.

Ben derdin elinden kaçtım buraya
Pasaport çıkartmış buldu dert beni
Kaçacak yerim yok daha nereye
Almış adresimi buldu dert beni

Vazgeçtim vatandan düzden ovidan
Hasret kaldı yavrum yavrum yuvadan
Denizden mi geçmiş yoksa karadan
Tercümana sormuş buldu dert beni

Gezmiş Avrupa'yı hem karış karış
Çok düştün peşime felek gel barış
Derdin Vahap ise bitecek bu iş
Alıp alıp yere vurdu dert beni

58.

Bende size gide gele
Sizin evi yol eyledim
Ne eyledim zalim sana
Her kapıya kul eyledin

Yar başına atmış pusu
Dolanırsın dağı taşı
Bulunmaz dünyada eşi
Kurban olam ben o yara

Koynunda saklamış narı
Beri gel gönlümün varı
Fistan yeşil kendi sarı
Kurban olam ben o yare

59.

Beni dertten derde saldın
Şu gönlümü viran ettin
Öldüm de belamı buldum(*)
Güzel bu nasıl sevdymiş

Atam dedim atılmıyor
Satam dedim satılmıyor
Gece gündüz yatılmıyor
Güzel bu nasıl sevdymiş

Gözyaşımı lal eyledin
Aklım fikrim zay eyledin
Genç ömrümü, sen tükettin
Güzel bu nasıl sevdymiş

Bağlantı

Dünyamı başıma yıktın
Han evimi harap ettin
Genç ömrümü sen tükettin
Güzel bu nasıl sevdymiş

Bağlantı

60.

Benim yaram nazlı yarın yarası
Gitme mühür gözlüm yar eğlen eğlen
Doktorlar da bilmez gönül yarası
Gitme mühür gözlüm dur eğlen eğlen

Malatya eline serin dediler
Kernek'in gölüne derin dediler
Gidenden gelenden ben seni sordum
İkindiye doğru gelir dediler

Malatya'yı gezdim Kanalboyunca
Kaysıları açar bahar olunca
Benim de el gibi bir yarım vardır
Neydem saramadım boylu boyunca

Kocaözü dağları serindir serin
Yaramı sorarsan derindir derin
Yar senin elinden bak verem oldum
Var mıdır halimden senin haberin

61.
Ben senden kaçardım gene mi geldin
Ötme gece kuşu sine mi deldin
Ağlayı ağlayı gözyaşı sildin
Dur ki ben ağlayam senin uğruna

Kapının önünden geçirdim hargı
Süyüğün başında dikili kargı
Sabah gününden yoğudu fargı
Akşam günü gibi yaktı yar beni

Aşağıdan gelir yarım gülerek
Elinde mendili teri silerek
Aklımı başımdan aldı bilerek
Önce sözünü de söyledi geçti

Göldağı'na baktım yurt harap olmuş
Köyün güzelleri hep gelin olmuş
Sordum vefasızı nerede kalmış
Onun için ağlar ağlar gezerim

62.

Ben senden kaçardım gene mi geldin
Ötme gece kuşu sinemi deldin
Esmeye seher yeli gözyaşım sildin
Silme göz ağlasın yarın uğruna

Ben bu sazı çala çala yoruldum
Kıymetimi bilmez yara vuruldum
Evel altın idim şimdi pul oldum
Yetmez mi vefasız senden çektiğim

Nesine varayım kara çalının
Bana koklatmaya gülün kalmamış
Sarhoşları doldurmuşsun odana
Bana oturmaya yerin kalmamış

Nedendir de kömür gözlüm nedendir
Şu uzun geceler uyumadığım
Yeter artık dayanamam narına
Boşa imiş benim sana yandığım

63.

Ben yolcuyum helallaşak sabahtan
Bu ayrılık devam eder bir zaman
Bir buse alayım güzel yanaktan
Bu ayrılık devam eder bir zaman

Gizli sırlarımı ellere deme
Dön gel yarım ele meyil bağlama
İntizara düşüp ah vah eyleme
Bu ayrılık devam eder bir zaman

Yine duman duman dağların başı
Durmadan akıyor gözümün yaşı
Hatırdan çıkarma Aşık Bektaş'ı
Bu ayrılık devam eder bir zaman

64.

Geliin geliin geliin
Dostlar geliin

Ben yoluna toru kurdum
Gittin sen evine girdin
Kör olaydı benim gözüm
Attım da keklğim vurdum

Aman gelin ben ölürüm
Oydu beni oydu beni
Duman gibi soydu beni
Aralarda koydu beni

Geliin geliin geliin
Dostlar geliin

Şu gelen de atlı mola
Atı da Polatlı mola
Her türkü de yar üstüne
Yar bu kadar tatlı mola

Bağlantı

Geliin geliin geliin

Dostlar geliin

Dam başına kar yağacak

Yarin kitabı kalkacak

Sen de gittin elin oldun

Bizim eve kim bakacak

Bağlantı

Yinelemede, “Sen çekildin asker oldun” biçimindedir.

65.

Beri gel beri gel de ben adam yemem

Saklarım sırrını da ellere demem

Ellerin yarine benimsin demem

Benim dersem şu yüreğim sızılar

Beri gel beri gel boyu güzelim

Ela göz üstünde kaldı nazarım

Sakin yol üstüne koyman mezarım

Yar gelip geçtikçe candır iniler

66.

Beri gel beri gel de sinemi yaktın

Gezme mahlelerde ben sana küstüm

Ellerin sözüyken selamı kestün

Selamünaleyküm de ellerin yarı

Dağlardan indim de düzde yoruldum

Beni sevmez bir haksıza vuruldum

Evel altınıydım şimdi pul oldum

Yetmez mi vefasız benim çektiğim

Kokusu olmadık kırmızı gülün
Dikenine dağları yarın uğruna
Faydası olmadık şöyle bir yarın
Atasın dağlara yarın uğruna

67.

Beri gel beri gel boyu güzelim
Alma yanağında kaldı nazarım
Yol üstüne koyun benim mezarım
Yar gelip geçtikçe bana can verir

Arguvan'ın yolu tozdur dumandır
Bizi böyle eden ahdır amandır
Gidiyorum geleceğim gümendir
Nasıl oldu seni gurbet ele saldılar

68.

Beydağı dumanın çeker Göldağı
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti
Cevhere benziyor susuz toprağı
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti

Seçim günü gelir neşeli köyler
Tütmez bacaları topraktır evler
Zengini fakiri misafirperver
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti

Ezilir büzülür çoktur çilesi
Mertlik yiğitliktir yoktur hilesi
Çobansız sürünün Gacer Yaylası
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti

İnsanlık sizindir sizin olacak
Hastaları şifa derman bulacak
Haksızlar gidecek haklı gelecek
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti

Gözlerin yaşlıdır yanıktır sinen
Vah beni aşiret seni Güngören
Çobani'den size bin kere selam
Arguvan'ın yiğit Atma Aşreti

69.

Beylerderesi'nden aştım gediği
Kutnu kumaş fistan yarin giydiği
Herkesin yanında gezer sevdiği
Kör olasin kader ayırdı bizi

Aşağıdan esen seher yeli mi
Benim gönlüm divane mi deli mi
Mendil almış yar gözlerin siliyi
Yoksa bugün ayrılığın günü mü

Esmeli boyraz kumlar savrulur
Yare giden gemilerim devrilir
Yardan ayrılmışım başım çevrinir
Kör olası kader ayırdı bizi

70.

Bir ay doğar ilk akşamdan geceden(*)
Şavkı vurur pencereden pacadan
Uykusuz mu kaldın dünkü geceden
Uyan uyan yar sinene sar beni

Dağlar kışımış
Yolcum üşümüş
Nasıl edem ben

Yüce dağ başından aşırdın beni
Tükenmez dertlere düşürdün beni
Madem soysuz bende göğnün yoğ idi
Niye doğru yoldan şaşırdın beni

Dağlar harami
Açma yaremi
Nasıl edem ben

Arguvan Ezgileri-I'de “Nasıl edem ben” yerine “Perişanım ben” dizesi yer alır.

(*) 1. Dörtlüğün ilk iki dizesinin “Bir ay doğar ilk akşamdan gecedен/Şavkı vurur yükseklerden yüceden” biçiminde olduğunu ileri sürenler vardır. Bağlantılarda ise “Süslü Gumandan böğün burda kal/Nasıl edem ben” biçiminde söyleyişler de vardır.

71.
Bir bahçede on beş gül var
Kokusuna kurban olam
Bir güller birbirine yar
Kokusuna kurban olam

Ya dost ya dost kurban olam

Sonbahar kış ilkbahar yaz
Her zaman açılır solmaz
Kimi yeşil kimi beyaz
Kokusuna kurban olam

Ya dost ya dost kurban olam

72.

Bir dalda sarılmış sarmaşık gibi
Dökülmüş gerdana saçların güzel
Gözlerin ufukta bir ışık gibi
Kara bulut gibi kaşların güzel

Güzelsin güzel
Salınır gezer
Bağrımı ezer
Şehirde gezer

Adın Huri midir Gülizar mıdır
Koynundaki ayva mıdır nar mıdır
Senin gibi şu cihanda var mıdır
Emsalin cihanda var mıdır güzel

Oy güzel güzel
Sallanır gezer
Bağrımı ezer
Malatya'da gezer

Afatı devran mı bilmem ki nesin
Bülbülün sesini andırır sesin
Seher yeli gibi gelir nefesin
Aşık bahardır yazların güzel

Bağlantı

Görünce derdimi artırdın kat kat
Can alıcı gözün sanki bir cellat
Veysel'i kapından eyleme azat
Ona yastık olsun saçların güzel

Bağlantı

Aşık Veysel'in "Bir kökte uzanmış sarmaşık gibi" sözbaşlı türküsünün dörtlükler yöreye özgü biçimde söylenir.

73.

Bir gömlek giyinmiş hasa bezinden
Köylü düşman oldu senin yüzünden
Duydum nazlı yar gelin oluyor
Kanlı yaşlar gelir iki gözümden

Akçadağ köyüne Ören diyorlar
Bu senin derdine verem diyorlar
Oturam o yarın yanı başına
Senin ettiğin derman dediler

Ören'e vardım da örene benzer
Yıkılmış evleri virana benzer
O yarin gözleri ceylana benzer
Ben bir ceylan gözlü yardan ayrıldım

74.

Bir gömlek giymiş yakas'ışleme
Yatağa yatınca naza başlama
Allah'ı seversen gece dişleme
Sabah olur diş izleri bellolur

Gel yapma sunam

Dur gitme canan

Sunam nerden geliyorsun izime
Korkma yarım duruyom sözümde
Elimi açtım da o yara vardım
O da muradımı koydu gözümde

Bağlantı

75.

Bir gün göçer isem kahpe dünyadan

Boşa gider gözyaşların ağlama

Yok olur benliğim çürürse beden

Boşa gider gözyaşların ağlama

Sunam sunam kölen olam amaaaaan

Sakin aşkımızı düşürme dile

Nankörlük eyleyip düşünme bile

Ölüp gittiğimi sen bile bile

Boşa gider gözyaşların ağlama

Sunam sunam kölen olam amaaaaan

Yoksuli ölmüştür bunu bilesin

Dileğim Tanrı'dan murad alasin

Bazı bazı mezarıma gelesin

Boşa gider gözyaşların ağlama

Sunam sunam kölen olam amaaaaan

Derleme Çalışmaları

Kimin Okumasından Alındığı: Çetin BULUT
Kaset Çalışması: Pınara Geldikçe
Kaset Yapımı: Özgür Kasetçilik-1988

Notaya Alan: H.Sinan METE
Notalama Tarihi: 30.12.1996

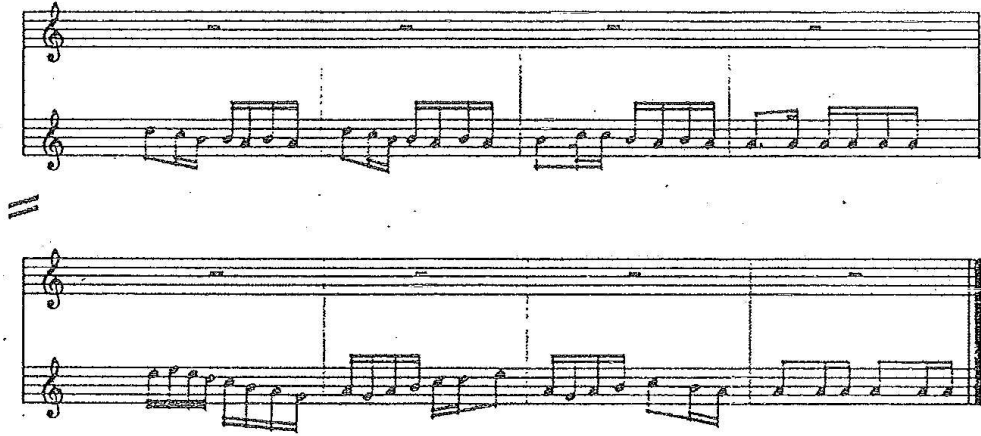
AŞAĞIDAN YAR GELİYOR

A ŞA ĞI DAN YAR GE Lİ YOR KUT NU ĞI Y

MİŞ DAR GE Lİ YOR BEN SEVDİM DE EL LER

AL DI BU DA BA NA ZOR GE Lİ YOR

E Ğ LEN GÜ ZEL E Ğ LEN GÜ ZEL BEN DE GE LERİ

Aşağıdan yar geliyor
Kutnu giymiş dar geliyor
Ben sevdim de eller aldı
Bu da bana zor geliyor

Eylen güzel Eylen güzel
Bende gelem

Aşağıdan bir yel esti
Esen harman yeli sandım
Akşam güzeller geliyi
Gelen benim yarım sandım

Eylen güzel Eylen güzel
Bende gelem

Kara koçu boyamadım
Ben güzele doyamadım
Cümle kuşlar yuva yapmış
Bir kuş kadar olamadım

Eylen güzel Eylen güzel
Bende gelem

Kimin Okumasından Alındığı: Erhan YILMAZ
Kaset Çalışması: Arguvan Ezgileri -1
Kaset Yapımı: Armoni Kasetçilik-1992

Notaya Alan: H.Sinan METE
Notalama Tarihi: 03.03.1997

BAŞIMA VURDUN DA DELETTİN BENİ

BAŞIMA VUR DUN DA DELET TİN BE Nİ BA ŞI MAVURDUN

DA DELET TİN BE Nİ AH DOKTÜNYAPRAI MI ÇÖLET

TİN BE Nİ ÇÖLET TİN BE Nİ A MAN

AH AH A MAN

Başıma vurdun da del'ettin beni
 Döktün yaprağımı çöl'ettin beni
 Her olur olmaz gönül vermezdim
 Vardın bir kötüye kul ettin beni

Ayın altındaki yıldız ürüşan
 Yardan haber geldi hali perişan
 Ben yarimi nerde görsem tanırım
 Bildiğim yerinde vardır bir nişan

NEDENDİR HEY KÖMÜR GÖZLÜM NEDENDİR

Kimin Okumasından Alındığı: Hacı ENGÜZEL

Notaya Alan: Murat ATAŞ

Notalama Tarihi: 31.01.2009

3.1.6. TRT Repertuarı ve Notaya Alınan Arguvan Türküleri

3.1.6.1. TRT Repertuarına Girmiş Arguvan Türküleri

Tablo 15: TRT Repertuarına Girmiş Arguvan Türküleri

S/N	Rep. S.No	Türkünün Adı	Kaynak Kişi	Derleyen	Notaya Alan
1.	36	Aşağıdan bir yel esti	Sıddık Doğan	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
2.	24	Aldı sinemi dert ile sızı	-	G. Altun	Uzun Hava
3.	9387	Bir ay doğar akşamdan	H. Durak	İ. Öztürk	İ. Öztürk
4.	62	Beleni beleni açtk beleni	Hasan Durak	G.Altun	Uzun Hava
5.	79	Ben yarım siyahların esmeri	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
6.	125	Çalı mıyım çalı mıyım	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
7.	126	Çayın ortasına topladım gülü	Z. Sarıcı	G. Altun	Uzun Hava
8.	136	Dağlar sizi delik delik delerim	N. Çoşkun	TRT-MDM	Uzun Hava
9.	133	Dağılmış saçları da düşmüş	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Uzun Hava
10.	143	Deli gönül hangi dala konarsın	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Uzun Hava (*)
11.	165	El ediyi el ediyi	-	-	Uzun Hava
12.	192	Gaşlarını eğdirirsin	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
13.	187	Ganatlı gapının çifte sunası	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Uzun Hava (**)
14.	198	Gel hele gardaş gel viran yurtlara	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
15.	216	Gide gide ben o yarı bulurum	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Uzun Hava
16.	3615	Kapının önünde öynük dikiyi	Zeki Salman	Z. Gündoğdu	Z. Gündoğdu
17.	284	Karamık dalını atmış kenara	A. Özbakır	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
18.	285	Karanfil ekmişim gül ekmemişim	M. Seske	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
19.	2825	Pınar seni neydip neydip netmeli	M. Temiz	Y. Paşmakçı	Y. Paşmakçı
20.	2826	Sabah olur koyun kuşluğa gelir	Ali Doğan	Ank.D.Kons.	M. Çelikdemir
21.	2074	Sabah olur oğlan gider işine	S. Doğan	M. Özbek	M. Özbek/Arg.
22.	3364	Sarı çiçek sarartıyor dağları	N. Özalp	N. Özalp	N. Özalp/Dar.
23.	344	Sağ yanımdan pencereyi kırdılar	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Uzun Hava
24.	347	Sarı çiçek sarardıyı dağları	M. Seske	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
25.	361	Su yolunda ben o yere kavuştum	A.S. Adıgüzel	TRT-MDM	Arguvan Ağzı
26.	406	Yaylacılar göçtü mola	M. Seske	M. Seske	Arguvan Ağzı
27.	415	Yorgun deli gönül yorgun	M.Seske	TRT MDM	Uzun H/Arg.
28.	416	Yorgun yorgun geldim orak biçmeden	A.S. Adıgüzel	TRT MDM	Arguvan Ağ. (***)
29.	302	Yollar seni gide gide usandım	M. Seske	M. Seske	M. Seske
30.	414	Yoncalığım ince yolu	K.Keskin	TRT-MDM	Uzun Hava
31.	422	Yüce dağ başında aşırın beni	-	-	Uzun Hava
32.	421	Yüce dağ başında bir top garıdım	S.Kasap	TRT-MDM	Uzun Hava
33.	2886	Yüce dağdan bir yol iner	İ. Akbaş	İ. Öztürk	İ. Öztürk/Arg.

Notaya alan bölümünde “Arguvan Ağzı” yazılı olmayan türküler repertuarda “Malatya” adıyla anılmaktadır,
(*): Türkü, A.Ekber Gülbaş’ın “Aşk ve Gurbet” adlı eserinde (1966/1986) yer almaktadır. Altmışlı yılların ikinci yarısında A.Ekber Çiçek tarafından deyiş tarzında söylenmiştir.
(**): Şemsi Belli, Arguvan Olgusu (1996/8). 1947’de derlenmiş 1954’te notaya alınmış olduğu görülecektir.
(**): TRT Repertuarınının 1347 No’da kayıtlı olan, Hekimhan yöresinden derlenmiş “Aşağıdan gelir omuz omuz” türküsü ile sözleri benzemekte olup, Ahmet Yamacı tarafından Adnan Gül’den derlendiği görülmektedir.5/8’lik ve notalıdır. (Şahin-Özerol, 2004)

4.BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. SONUÇLAR

Bu çalışmada yaptığımız gözlemler, saha çalışması ve kaynak kişilerle görüşmeler yapma sonucunda; türkü yazan kaynak kişilerin çok zor şartlar altında yaşadıkları ve türkü yazdıkları, bu işi para karşılığında değil de hatır gönül işi olarak yaptıkları tespit edilmiştir. Arguvan'da 2003 yılından itibaren yapılmaya başlanan Arguvan Türkü Festivali'nin medyatik bir hal aldığı ve bunun sonucunda başta Türkiye olmak üzere Avrupa'nın birçok ülkesinde tanınmasına imkân sağladığı, Türkü Festivaline Ankara İstanbul gibi büyük şehirlerden katılan sanatçıların Arguvan Türküleri'ni Arguvan Ağzı ile okuyamadıkları ve bunun sonucunda istenilen hazzın alınamadığı, Arguvanlı yerel sanatçılara yeteri kadar yer verilmediği tespit edilmiştir.

Küreselleşen dünyada modernleşme ile birlikte meydana gelen değişimler Arguvan Müzik Kültürü'nü de etkilemiştir. Büyük bir kısmı Alevi olan Arguvan coğrafyasında bağlama ve cura temel çalgı iken teknolojinin gelişmesi ile ortaya çıkan elektronik bağlama, bas bağlama gibi çalgılar Arguvan Türküleri'ni söz ve ezgi yönünden etkilediği gibi THM'yi de etkilemektedir.

Ritimsel açıdan daha güzel olsun diye türkünün ritim yapısıyla oynamak bunun sonucunda sözlerini değiştirmek örneğin; “Oturmuş Kapıya Öynük Dikiyi” yerine “Oturmuş Kapıya Öynük Döküyü” gibi. Arguvan Türküleri'nde tekrar eden katma sözcüklerin arka arkaya gelmemesi en önemli özelliklerden biridir. Ancak “Kalenin Dibinde oy oy Mal mı Yayılır oy oy” derken bu kural bozulmuştur. Bu türkünün Selahattin ALPAY tarafından okunduğu bilinmektedir. Bunun sonucunda türkülerin ritmik yapısıyla oynamak ve sözlerini değiştirmek o yöreye özgü ağız ile okuyamamak türkülerin aslından uzaklaşmasına, bozulmasına neden olmaktadır.

Arguvan Türküleri'ni yokluk, sevip alamama, gurbet oluşturmaktadır. Gurbetliği, hasretliği, yokluğu bilmeden gurbet, hasret, yokluk türküleri okunduğu, bunun sonucu olarak herkesin türkü okuduğu fakat nasıl türkü okunduğunu bilmediği bu durumun türküleri bozduğu sonucuna varılmıştır. Bu yüzden Arguvan Türkü Festivali'nde, Türkü konserlerinde elektronik çalgılardan çok yöresel algılar kullanmak, büyük şehirlerden pahalı sanatçılar getirmek yerine yöreye özgü sanatçıları tercih etmek daha iyi olacaktır.

Arguvan Türküleri'nde, Halk Müziği'nde kaynak kişilerin çok azaldığı hatta bittiği sonucuna varılmıştır. Bu durumun sonucunda radyoyu, televizyonu açtığımızda hep aynı türküleri dinlemek zorundayız ya da bir türkü birileri tarafından kaynak kişi kendisiymiş gibi gösterilerek yeni bir türkü olduğu söylenmektedir. Bu durum Arguvan Türküleri'nin Halk Türküleri'nin değiştirildiğinin, bozulduğunun bir göstergesidir.

Bu alışma sonucunda; "Kültür değişmez ama değişimlere uğrar" sonucundan hareketle Arguvan Müzik Kültürü de değişimlere, bozulmalara uğramaktadır.

4.1.1. Kaynak Kişilerle Yapılan Röportajlar Sonucunda Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

Araştırmanın bu bölümünde, Arguvan ilçesi bir önceki Belediye Başkanı Sayın Mehmet KIZILAY, Malatya Müzesi'nde araştırmacı Sayın Hüseyin ŞAHİN, Ermişli Köyü Emirler Mezrasından Sayın Abdullah BAKIR ve Dolaylı Mah.(Halpuz)'nden Sayın Hacı ENGÜZEL ile yapılan röportajlar sonucu elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir.

4.1.1.1. Şubat 2009 İnönü Üniversitesi Ahmet Adnan Saygun Salonunda Yapılan “Arguvan ve Müzik” Konulu Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

Söyleşi, İnönü Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Murat BULGAN başkanlığında Ankara'dan gelen THM sanatçısı Erhan YILMAZ ve İstanbul'dan gelen TRT THM sanatçısı Muharrem TEMİZ'in katılımıyla gerçekleşmiştir.

Konunun Arguvan olduğu; Arguvan'ın coğrafi, tarihi, kültürel ve sosyal yapısı ile Arguvan Müzik Kültürü hakkında bilgiler verilmiştir.

Arguvan'ın tarihsel olarak çok eski bir yerleşim alanı olduğu, yer kaymalarından dolayı üç defa yer değiştirdiği ve şimdiki yerini aldığı sonuç olarak deprem kuşağı üzerine kurulu bir coğrafyada olduğu belirtilmiştir. Ekonomik olarak içe dönük bir üretim sistemine sahip olan Arguvan'da geçim kaynaklarını sağlamak için üretim yapıldığı, son yıllarda kayıscılık ve balcılık gelişmiş olsa da bu durumun insanları maddi anlamda tatmin etmediği sonucuna varılmıştır. Arguvan'da 60'lı yıllardan sonra yurt içi ve yurt dışı büyük göçler yaşandığı bunun sonucunda eskiden 46 köyü 92 mezrası varken şimdilerde bu sayının 72'ye düştüğü tespit edilmiştir.

Resim-2 Arguvan Merkez’de Bulunan Âşıklar Anıtı

Arguvan’ın tarih boyunca birçok kültürü içinde barındırdığı, en önemli özelliğinin Alevi- Bektaşî inancının çok yoğun olarak yaşandığı bunun sonucunda Arguvan Müzik Kültürü’nü Alevi – Bektaşî Müzik kültürü oluşturmaktadır sonucuna varılmıştır.

Büyük çoğunluğu Alevi olan Arguvan coğrafyasının çok önemli bir merkez olduğu; Tunceli, Elazığ, Malatya, Sivas, Erzincan, Kahramanmaraş ve Kayseri’nin Sarız bölgesine kadar uzanan coğrafyada Alevi – Bektaşî geleneği, müzikal kimliği, ibadet şekilleri ufak nüans değişiklikleri dışında bir bütünlük içinde icra edildiği tespit edilmiştir.

Alevi – Bektaşî Müziği içerisinde; deyişlerin, mersiyelerin, duvazı imamların olduğu çalgı olarak ise 12 – 17 perde aralığına sahip tiz karakterli cura ve bas karakterli saz (bağlama) ve beş parmak tekniğinin kullanıldığı, mistik bir havasının olduğu ve karşılıklı olarak icra edildiği tespit edilmiştir. Alevi – Bektaşî Müziği dışındaki türküler ise maniler, günlük sosyal hayatı anlatan bazen didaktik, pastoral,

doğayla ilgili öğretici birçok konuyu barındıran sevda, gurbet, hasret, kahramanlık türkülerini içinde barındıran bir olgu olduğu belirtilmiştir.

Alevi – Bektaşî Müziği'nde makamsal öğelerin ön planda olduğu, diğer türkülerde bu duruma pek rastlanmadığı, kullanılan dilin her iki müzikte de yalın ve sade olduğu, Alevi – Bektaşî Müziği'nde yazım dilinin kullanıldığı ve eserlerin yazıldığı gibi okunduğu sonucuna varılmıştır. Mesela; “Geliyorum” yerine “Geliyim” gibi.

Arguvan'ın 46 köyündeki yemek kültürü, kıyafet, oyun ve ağız şeklinin birbirinden farklı olduğu belirtilmiştir. Arguvan'ın ağız özelliğinin bir köyün konuşma şeklinden bulunamayacağı, Halpuz'un çok değişik bir konuşma şeklinin olduğu bu durumun merkezde farklı Atma yöresinde farklı olduğu, giyimin aynı şekilde farklı olduğu, Atma yöresinde kalın giysiler giyildiği, halk oyunlarında çok hızlı oynadıkları, tiz seslerde türkü söyledikleri; ovaya inildiğinde daha ince giyildiği tespit edilmiştir. Arguvan'ın enstrümanları Alevi – Bektaşî Müziği'nde bağlama ve cura iken, Atma yöresinde kaval düğünlerde davul ve zurnadır.

Arguvan, Halk Âşıklığı geleneğinin nüfus oranına göre en fazla olduğu yerdir. 200'e yakın Halk Aşığının olduğu bilinmektedir.

4.1.1.2. Bir Önceki Arguvan Belediye Başkanı Mehmet KIZILAY ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

2100 merkez nüfus ve 46 köyü olan Arguvan'ın tarım ve hayvancılıkla geçimini sağladığı, sanayisinin olmadığı bu durumun genç nüfusun göç etmesine neden olduğu, insanların daha çok köylerde yaşadığı tespit edilmiştir. İlçede 2003 yılından itibaren yapılan Arguvan Türkü Festivali'nin, Arguvan Türküleri'nin yurt içinde ve dışında tanınması ve dinlenmesi için iyi bir fırsat olduğu belirtilmiştir.

Arguvan Türküleri'nin geçmişte daha güzel okunduğu, Arguvan Ağzı'nın daha sade ve daha güzel icra edildiği, şimdi ise bu özelliklerin olmadığı, herkesin Arguvan Türküsü okuduğu fakat nasıl okuyacağını bilmediği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak; Arguvan'da her yıl düzenli olarak yapılan türkü festivalinin ilçeyi hareketlendirdiği, türkülerin tanınması ve dinlenmesi için iyi bir fırsat olduğu, eline mikrofon alan herkesin türkü söylediği ancak nasıl türkü söylendiğini bilmediği bunun sonucunda Arguvan Ağzı dediğimiz okuma şeklinin ve üslubun kalmadığı tespit edilmiştir.

4.1.1.3. Malatya Müzesi'nde Araştırmacı Olarak Çalışan Hüseyin ŞAHİN ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

Müzik Kültürü'nün değişime uğradığı bunun sonucunda Arguvan Müzik Kültürü'nün de değişime uğradığı, teknolojinin gelişmesiyle birlikte fabrikasyon bağlamaların ortaya çıktığı (Kısa sap bağlama, Elektronik bağlama, Bas bağlama), türkünün ritmik yapısının değiştirildiği, bunun sonucunda türkünün sözlerinin icracıya göre değiştirilerek söylendiği, Arguvan Türküleri'nde katma sözcüklerin arka arkaya tekrar etmediği tespit edilmiştir.

Resim-3 Hüseyin ŞAHİN

Teknolojik gelişmelerin sonucu olarak modernleşme ile birlikte fabrikasyon bağlamaların ortaya çıktığı, türkünün ritmik yapısında oynandığı, türkü sözlerinin okuyana göre değiştirildiği, örneğin; “Ağlayı Ağlayı Düşüm Yollara” türküsü B.ALKAN tarafından şöyle söylenmiştir:

Ağlayı ağlayı düşüm yollara
Eremedim bir menzile gün aştı
Bir ahı gözlünün meftunu oldum
Varamadım bir menzile gün aştı (TM: 6)

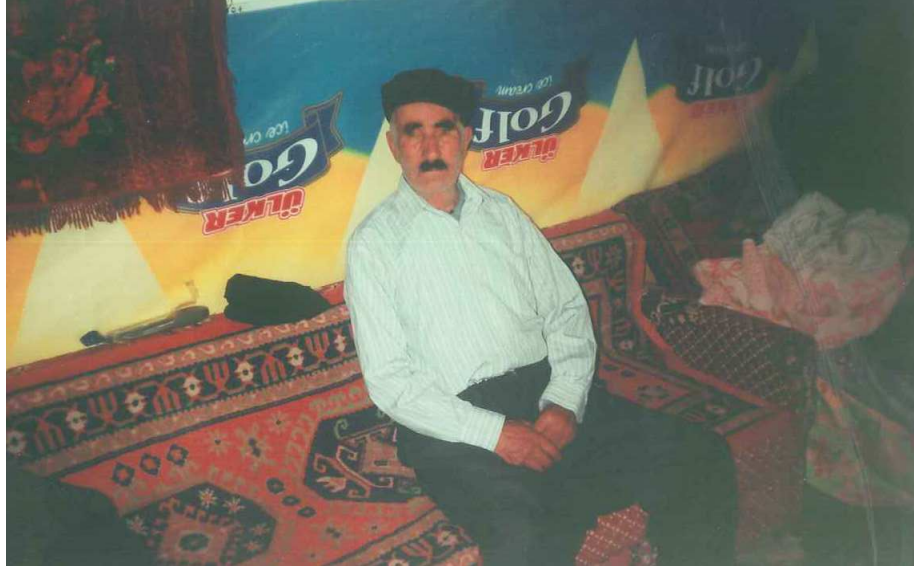
A.YOKSULİ tarafından sözleri değiştirilerek farklı yorumlanmıştır:

Ağlayı ağlayı yollara düşmüş
Malatya'ya doğru ağlar bir gelin
Hasretin elinden yüreği yanmış
Sivas'a doğru ağlar bir gelin (TM: 7)

Arguvan Türküleri'nde kullanılan katma sözcüklerin arka arkaya gelmemesi gerektiği açığa çıkarılmıştır. Bunlar Arguvan Müzik Kültürü'nün değişimlere uğradığının bir göstergesidir.

4.1.1.4. Arguvan Türküleri Kaynak Kişi Dolaylı Mah. (Halpuz)'den Hacı ENGÜZEL ile Yaptığımız Söyleşiden Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

Arguvan Türküleri'nin, Halk Türküleri'nin modernleşme ile birlikte değiştiği, türkü yazar insanların çok zor şartlar altında yaşadıkları, türkü yapan insanların Arguvan'da olsun Türkiye'de olsun çok az olduğu, bu durumun insanları türkü yazmadan yapmadan çok var olan türküleri değiştirmeye ittiği saptanmıştır.

Resim-4 Arguvan Türküleri Kaynak Kişi Hacı ENGÜZEL

Hacı ENGÜZEL'in genç iken hem çalıp hem söylediği, Arguvan'ın 46 köyünü gezdiği ve birçok düğünde davul çaldığı, bu zamanda birçok beste yaptığı, kendisinden türkü almaya gelen sanatçılara para karşılığında türkü vermeyip bu işi hatır gönül için yaptığı anlaşılmıştır.

4.1.1.5. Arguvan Türküleri Kaynak Kişi Ermişli Köyü Emirler Mezrasından Abdullah BAKIR ile Yaptığımız Röportajdan Elde Edilen Bilgiler ve Yorumlar

Arguvan Müzik Kültürü'nün medyatik bir hal aldığı, medya sayesinde dünyanın her yerinden takip edildiği, özellikle türkü festivalinin etkisinin çok olduğu belirtilmiştir. Fakat Arguvan Müzik Kültürü'nü anlamak için Arguvan'ın, toplumların yaşam biçimini bilmeden yaşamadan türküleri anlamanın mümkün olamayacağı, bunun sonucunda İstanbul'dan Ankara'dan Arguvan Türkü Festivali'ne gelen sanatçıların Arguvan'ın yaşam biçimini bilmeden Arguvan Türküsü okudukları, Arguvan Ağzı ile okuyamadıkları bu durumun güzel olmadığı tespitine varılmıştır.

Arguvan Türküleri'nin kaynak olarak bittiği, icra eden üç beş kişi kaldığı tespit edilmiştir. Arguvan Türküleri'nin en önemli özelliğinin kuşaktan kuşağa aktarılması,

Arguvan Ağzı ve Peñçe denilen teknik özelliğın bozulmadan günümüze gelmiş olmasıdır. Bütün türkülerin bir hikâyesinin olduğu Arguvan Türküleri'nin doğuş hikâyelerinin çoğunlukla yokluk, sevip alamama, gurbet oluşturmaktadır.

Arguvan'ın sosyal inanç olarak Alevi – Bektaşî geleneğinden kaynaklanan bağlama ile iç içelik yaşamın her alanında kendini göstermiştir. Arguvan'da hemen hemen her evde bağlamanın bulunması bağlamaya verilen önemi göstermektedir.

Konservatuar bitirmiş birçok insanın Arguvan Türküleri'ni çok iyi okudukları, yalnız Arguvan Ağzı ile okuyamadıkları için türkünün mistik havasını bozdukları, Arguvan Ağzı'nı Dolaylı Mah. (Halpuz)'nin farklı icra ettiğı, Karahöyükü'nün başka kendisinin başka okuduğı, İstanbul'da kaset dolduran büyük sanatçılarda bu hazzı alamadıkları belirtilmiştir. Büyük şehirlerden gelen sanatçılarda Arguvan insanındaki ezikliğın olmadığı, yaptığı müziğın yavan kaldığı, bu insanların para karşılığında türkü okuduğı, Arguvan insanında bu durumun olmadığı vurgulanmıştır.

21. yy'da Arguvan Türküleri'nde, Halk Türküleri'nde kaynağın bitmiş olduğı, Halk Müziğı'nde günöbirlik şarkıcıların aynı türküleri söyledikleri, üretimin olmadığı, Halk Müziğı'nde üretimin olmadığı tespit edilmiştir.

Arguvan Türküleri'nin iyiye gitmediğı, hatta bittiğı, söyleyişte bozuklukların olduğı, tavırda bir yozlaşmanın olduğı, türkülerinin 50 sene önce neyse şimdi de aynı olmadığı, sözlerinin değıştirildiğı, söylerken o hazzı verebilmenin önemli olduğı; gurbetliğı, hasretliğı bilmeden gurbet türküsü hasret türküsü okunduğı belirtilmiştir.

4.2. ÖNERİLER

Her yıl Temmuz ayının sonunda yapılan Arguvan Türkü Festivali'ne büyük şehirlerden sanatçı getirmekten çok, Arguvan'ın yerel sanatçılara bu konuda daha fazla yer vermek Arguvan Türküleri'nin ve Arguvan Ağzı'nın gelecek kuşaklara aktarılmasında, yaşatılmasında çok önemlidir.

Türkü yazan insanların çok az olması önemli bir sorundur. Bu negatif gidişatın hızını kesmek açısından başta Türk Müziği Devlet Konservatuarlarına, Güzel Sanatlar Fakültelerine büyük görev düşmektedir. Buralarda eğitim gören insanların aldıkları eğitimle kendi öz kültürlerini özümsemeleri sonucunda şu an ki durumdan daha fazla Türkü ve Türkü yazan insanın olacağı kanısındayız.

Müziğin kalesi olarak değerlendirilen Arguvan'da Kültür Evi'nin olmaması çok büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. Kültür Evi'nin açılması kültürün garanti altına alınması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından önem taşımaktadır. Bu duruma Kültür Bakanlığı'nın özellikle el atması gerekmektedir. Kültür Bakanlığı'nın yılda birkaç kez yerel sanatçılara yer vermesi elde edilen bilgileri sürekli yayın haline getirerek CD, Film şeklinde koruma altına alınması, arşivlenmesi, gelecek kuşaklara aktarılması Kültür'ün yaşatılması bakımından önemlidir.

Arguvan yöresinin türkülerin incelenmesi bakımından üniversiteler tarafından kaynak bölge olarak belirlenmesi, bunun sonucunda üniversite öğrencilerinin oraya giderek staj yapmaları sağlanmalıdır.

Etnoorganoloji (Çalgı Bilimi) Arguvan'da tespit etmiş olduğumuz bağlamaların koruma altına alınması ve Arguvan'da bir Enstrüman Müzesi açılması Arguvan Müzik Kültürü'nün geçmişten geleceğe aktarılması ve yaşatılması için gereklidir.

KAYNAKÇA

Kaynak Kitaplar:

Aslan, T. Volkan (2007), **Arguvan Yöresi Halk Oyunları, Oyun Analizleri Notaları**, İstanbul.

Emnalar, A.Atınç (1998), **Tüm Yönleriyle Türk Halk Musikisi Nazariyatı**, Ege Üniv. Basım Evi, İzmir.

Erdener, Yıldıray (1982), **Kültür ve Müzik**, Kültür ve Turizm Bak. Yayınları

Ergin, M.Emin (1972), **Urfadan Derlenmiş Hoyratlar-Maniler**, Kemal Matbaası, Adana.

Ergun, S.Nüzhet (1960), **Karacaoğlan Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları, 17.Baskı, İstanbul.

Ergun, S.Nüzhet (1960), **Pir Sultan Abdal Hayatı ve Şiirleri**, İstanbul Maarif Kitaphanesi Yayınları, 17.Baskı, İstanbul.

Koç, Mehmet (1992), **Bağlama Metodu**, Toraman Müzik Evi Yayınları, İstanbul.

Öcal, Mehmet-Baran, Süleyman (1991), **İl İl Halk Müziğimiz ve Halk Oyunlarımız**, C:1, Aydoğdu Ofset, Ankara.

Özdemir, Ahmet Z. (2001). **Öyküleriyle Türküler 2**, Kültür Bak. Yay, Ankara.

Şahin, Hüseyin-Özerol, Süleyman (2004); **Arguvan Türküleri**, İstanbul.

Taneses, Hamdi (1997), **Öyküleriyle Halk Türküleri**, Önel Verlag, Köln.

Temiz, Muharrem (1998), **Arguvan'da Sevda Türküleri**, Akev Yayın Organı, İstanbul.

Turhan, Salih-Dökme Taş, K.-Çelik, L. (1996), **Notalarıyla Türkülerimiz ve Hikâyeleri-1**, Cem Ofset, Ankara.

Yalvaç, Celal; **Arguvan, Hekimhan ve Akçadağ'dan Derlenen Türküler (2 Şubat 1949-1952)**, Arşiv Çalışması, Malatya.

Yurga, Cemal (2002), **Güncel Popüler Müzikler**, Pasifik Yayıncılık, Malatya.

Kaynak Kişiler:

Altuntaş, Gülistan; (1992–1998) Arguvan/Karahöyük

Bakır, Abdullah; 1972, Arguvan, Ermişli Köyü, Emirler Mezrası.

Çalışkan, Hamdi; 1960, Malatya, Esnaf, Yerel Sanatçı, Malatya

Engüzel, Hacı; 1932, Arguvan, İsaköy, Çiftçi, Yerel Sanatçı, Arguvan/Dolaylı

Gürer, Celal; 1967-Arguvan, Müzik yapımcısı, Malatya

Kaya, Gazi; (Aşık Çobani): Arguvan/Yerel Sanatçı, Arguvan

Sayın, Hüseyin; 1934, Arguvan/Eymir, Emekli Öğretmen, Malatya

Sevilmiş, Hüseyin; 1957, Arguvan/Yukarı Sürmenli, Öğretmen, Malatya

Şahin, Fatma; 1975, Arguvan/Dolaylı, Yerel Sanatçı, Malatya

Şimşek, Sadık; 1949, Arguvan/Dolaylı, Emekli, Esnaf, Arguvan

Vural, Hulki; 1953, Hekimhan/Hacılar, Öğretmen, Malatya

Yılmaz, Erhan; 1953, Arguvan/Karahöyük, Yerel Sanatçı, Memur, Ankara

Yücedağ, Süleyman; 1951, Arguvan/Gümüşlü (Kesirik), Yerel Sanatçı, Malatya

Kaynak Kaset Listesi:

Arguvan Ezgileri–2/Ana Hasreti (1993), Erhan YILMAZ, Reca Müzik Üretim, İstanbul.

Arguvan Ezgileri–3/Karlı Dağlar (1997), Erhan YILMAZ, Özgüler Kasetçilik, Malatya.

Arguvan Ezgileri–4/Ülger Doğmasın (1998), Gövtepe Kasetçilik, İstanbul.

Arguvan Türküleri–1 (1997), Ayşe ÇAKIR, Hürseyit ARI, Adıgüzel GÖKSU, Muharrem TEMİZ, Özdiyar Müzik Yapım, İstanbul.

Arguvan Türküleri–2 (1997), Gülay Çamur, Kasım ÇAMUR, Abbas ASLANTÜRK, Battal ÇIPLAK, Hurşit ARI, Muharrem TEMİZ, Arguvan Köyleri Eğitim Kültür Vakfı, İstanbul.

Arguvan Yolu (1999), Abbas ASLANTÜRK, Özgüler Müzik Üretim, Malatya.

Arguvan/Karışık: Kasetlerden Özel Olarak Seçilip Kaydedilmiş, Malatya.

Arguvan-Çamşılı Karışık: Kasetlerden Özel Olarak Seçilip Kaydedilmiş, Malatya.

Aşık Çobani: (Gazi KAYA), Malatya

Barak Havaları Seçkisi(Özel Arşiv): Savaş EKİCİ, Gaziantep Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Öğretim Görevlisi, Gaziantep

Erhan Yılmaz'dan Malatya Arguvan Ezgileri-1 (1993), Erhan YILMAZ, Armoni Kasetçilik, İstanbul.

Hacı ENGÜZEL-1: Özel Olarak Kaydedilmiş, Malatya

Hacı ENGÜZEL-2: Kayhan Stüdyo, Malatya

Kirvem N olur? (1998). Fatma ŞAHİN, Özgüler Kasetçilik, Malatya.

Kör Kader: Teslim BUDAK, Malatya

Teslim BUDAK: Kayhan Stüdyo, 44.